Ч. 166 (14.709). Львів, субота 31. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

СВЯТО НА МАКІВЦІ.

Свято на Маківці відбудеться цього року в неділю 8. серпня ц. р. з такою програмою: В год. 10·30 відправиться полева Служба Божа, підчас якої буде виголошена проповідь, по Службі Божій відправиться панахида за поляглих на Маківці Українських Січових Стрільців.

Виділ поробив усі заходи, щоб свято на Маківці відбулося величаво і дістав дозвіл від адміністраційної влади на уладження цього свята під тією умовиною, що організаційний комітет бере на себе повну відповідальність за спокій і порядок підчас свята.

Виділ взиває українське громадянство взяти зорганізовано численну участь у святі на Маківці, зберігати спокій і лад підчас свята, заховуватися культурно по дорозі на Маківку та з поворотом не нищити молодняку і лісової культури на Маківці, не розкладати вогнищ, не оплескувати проповіди священника, не співати нецензурних пісень по дорозі через місто Сколе і на Маківці та підчинятись приказам впорядчиків на Маківці.

З огляду на консеквенції, що на випадок не збереження спокою і ладу поноситиме організаційний комітет, Виділ просить учасників свята на Маківці притримуватися згаданих доручень.

В кожному селі коло Маківки завязався комітет, що подбає за нічліг для учасників свята на Маківці.

За Виділ Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Сколім:

о. Михайло Мосора, вр. голова — **Волод. Бичкович, вр.** секретар.

Організаційний комітт свята на Маківці: Дир. Володимир Садовський, проф. Антін Шуревич, Михайло Пасічник, Остап Івасиків і Роман Билен.

Нова серія політичних процесів у СССР.

Як подають зі совітської України, в Києві, Харкові, Одесі та Свердловську пічнеться небавом низка процесів проти „троцькістів і ворогів народу", яких є понад 200 осіб і яким закидують саботажі й диверсійну акцію. Між підсудними, яких є 200, є старшини, партійні діячі та урядовці міських і сільських совітів.

Димісія югословянського уряду?

З Білгороду прийшла — покищо ще непотверджена вістка, що трьох членів югославянського уряду (міністри: війни, справедливости і шляхів) подалися до димісії.

ВЕЛИЧАВІ ПОХОРОНИ ПАТРІЯРХА — ПРОТИУРЯДОВОЮ ДЕМОНСТРАЦІЄЮ.

Похорони патріярха Варнави відбулися вчора. Ціле місто вдекорували жалібними прапорами. В похороні взяли участь тільки ті державні достойники, яких церковна влада запросила поіменно; не було між ними ні одного з теперішних міністрів. Реґенційну раду репрезентував її член Станкович; кн. Павло був на жалібному богослуженні в Люблянї. Похоронний похід отвирав **церковний прапор, пошматований підчас вуличних бійок в дні 19. липня.** Перед домовиною несли відзначення покійного, за домовиною ішли: родина покійного патріярха, реґент Станкович, дипльоматичний корпус, бувші премієри, міністри, сенатори і посли.

Похід тривав півтора години. Взяло в ньому участь біля **30 тисяч вірних.**

Тимчасом у Білгороді дійшло **до демонстрації проти міністра внутр. справ Коросеца.** Поліція відіпхнула демонстрантів у бічні вулички біля площі Слявії, демонстранти обкидали поліцію **камінням і кріслами** з каварень.

До найбільших заворушень дійшло в Сараєві, де юрба **повибивала вікна міністрові пошти Калюдерчічові та в редакції часопису „Време".** Коли кінна поліція хотіла здержати юрбу, на неї посипалося каміння. Поліція стріляла й **ранила біля 100 осіб; ранено коло 20 поліцаїв.**

Кінець капітуляції у Мароку.

Французьке міністерство закордонних справ повідомляє, що на основі конвенції, яку підписали вчора у Льондоні скасовано капітуляції на користь Англії. Найближчого року знесуть в Мароку британські консулярні суди.

Під один стрихулець.

Варшава, 30. липня 1937.

Минулого тижня після замкнення надзвичайної соймової сесії, скликаної з ініціятиви польських послів у справі відомого конфлікту з краківським митрополитом Сапігою, скликано президентським декретом нову надзвичайну сесію сойму і сенату виключно для порішення чотирьох законопроектів, що торкаються шлеської справи. Вона була пильна тому, що з днем 15. ц. м. вигасла так звана женевська конвенція з 12. травня 1922. р. між Польщею і Німеччиною, заключена на літ 15, яка тим окремим білятеральним договором управильнювала у переходовому часі відносини на Горішньому Шлеську по обох сторонах теперішнього кордону, а саме німецького населення по польському і польського по німецькому боці.

Урядових законопроектів зголошено на цю сесію чотири, а саме: 1) законопроект про поширення на терен окружного суду в Катовицях постанов про урядову мову судів, прокуратур і нотарів, що обовязують на території апеляційних судів у Познані і Торуні; 2) законопроект про поширення на горішньошлеську частину шлеського воєвідства постанов про виконання земельної реформи; 3) законопроект про скасування пщинського „фідеїкомісу" і 4) законопроект про поширення на горішньо-шлеську частину шлеського воєвідства президентського розпорядку з 28. жовтня 1933. р. про перевем на власність держави ґрунтів за деякі грошеві належности.

Ще недавно були голоси у польській, а ще більше у німецькій пресі про наміри уряду скасувати шлеську автономію з хвилиною, як вигасне женевська конвенція між Польщею і Німеччиною з 12. травня 1922. р. Ці побоювання не здійснилися, бо проти цього заявилося саме заінтересоване польське громадянство шлеського воєвідства і на липневій надзвичайній сесії шлеського сойму воєвода д-р Гражинський зложив навіть відповідну успокоюючу заяву. Одначе це не стримало уряду від застосування супроти горішньо-шлеської частини шлеського воєвідства одного стрихульця, який обовязує у решті Польщі, чи хочби на інших землях колишньої пруської займанщини. У першу чергу пішла справа урядової мови і земельна справа, з якою вяжуться дві інші — скасування найбільшого у Польщі земельного фідеїкомісу з величезними фабриками і гутами та копальнями вугілля князя Пщинського і переходом на власність держави покищо понад 22.000 гектарів лісів і ґрунтів цього фідеїкомісу за незаплачені податки.

Оживлену дискусію у соймі спричинив тільки мовний законопроект, щодо якого у соймовій правничій комісії був внесок посла Камінського на відкинення цілого законопроекту. В комісії цей внесок не одержав більшости, але появився на пленумі сойму як внесок меншости. За тим внеском промовляли на оподішньо-

му засіданні сойму ціла черга промовців з Горішнього Шлеська, між ними чільні тамошні діячі, як д-р Новак і Лігонь, насвітлюючи у своєрідний спосіб горішньо-шлеські відносини і ті благодати, що їх там має нім. меншина та яких зовсім не має польська меншина в Німеччині, зокрема у шкільній ділянці. Ті промовці стверджили — відомий зрештою факт, що за останніх 15 літ німецьке населення на польському Горішньому Шлеську якраз у часі діяння женевської конвенції дуже помітно зменшилося і сьогодні має всього коло 7 відсотків. Зате скріпилося там, як ніде інде в Польщі, польське населення, яке своїми 93 відсотками загалу людности цього воєвідства робить це воєвідство найбільше польським у цілій Польщі. Зовнішній вигляд цієї країни до світової війни був чисто німецький, місцева польська мова була пів на пів засмічена германізмами, а національне польське відродження найнижчої верстви (тільки така там тоді істнувала)прийшло ще пізніше, як наше відродження в Галичині. На Горішньому Шлеську маємо наглядний приклад, що столітні спроби асиміляції не виказали ніякого тривкого успіху і впали майже безслідно з хвилиною, як не стало німецької державної адміністрації. Цей приклад надзвичайно повчальний.

Перейшов остаточно у соймі урядовий мовний внесок, що признає німецькій горішньо-шлеській меншині такі — зрештою незначні — мовні права, які має досі та меншина у Познанщині і на Поморі у суді, прокуратурі і нотаріяті на основі діючого там мовного закону з 31. березня 1925. р. Ще одно. Слухаючи промов шлеських польських діячів, малося враження, що промовляють знані галицько-польські „кресовці". Треба було тільки слова „Горішній Шлеськ" і „німецький" замінити на слова „Східна Галичина" і „український", бо обі ті віддами польського громадянства характеризує та сама ненависть та відсутність якоїнебудь обєктивности. Таких порівнань можнаб навести значно більше.

Повища справа є радше престіжевого характеру. Інакше зі земельною справою. Розтягнення того самого земельного стрихульця, себто закону про виконання земельної реформи з 28. грудня 1928. р. рівнож і на Горішній Шлеськ, скріпить відразу непомірно тамошнє польське робітниче і малоземельне населення, яке шляхом парцеляції одержить невдовзі великі простори землі, що були досі в німецьких руках, головно в руках князя Пщинського, як ужитковця фідейкомісу, що отсе буде зліквідований.

Женевська конвенція з 12. травня 1922. р., що вигасла з 15. ц. м., не виконала свого основного завдання. Подумано її як охорону меншин, але з цієї охорони не скористали вповні ані німці по польському, ані ще більше поляки по німецькому боці на території Горішнього Шлеська. Життя зробило своє і як зазначили у соймі польські промовці — (послів німців у теперішньому соймі нема й тому в дискусії не було німецького голосу!), — женевська кнвенція була у великій більшости своїх постанов виключно паперовим законом, яким від початку у Польщі був і є закон з того самого року, що женевська конвенція, про автономію трьох східньо-галицьких воєвідств і про оснування українського університету.

Сьогодні Горішній Шлеськ і фактично інкорпоровано в цілости до польської держави, а згадані чотири закони причиняться вскорі до повної ліквідації німецької меншини. Це тим більше можливе і правдоподібне, що з усіх великих европейських народів якраз німці усюди, деб не були поза своєю землею і державою, найскорше підпадають безповоротній асиміляції.

Яким шляхом піде дальший устрій Польщі у ділянці державної адміністрації, нині годі точно передбачити. Якщо скріпиться ще більше пануюча в Польщі централістична течія, то нівелююче її ділання може відбитися і на автономії шлеського воєвідства. Вже і сьогодні відзиваються голоси, щоби шлеське воєвідство як окрему автономну адміністративну одиницю взагалі скасувати і прилучити його до краківського воєвідства. Можливо, що ті голоси будуть щораз сильніщі, а тоді істнування одинокої автономної провінції в Польщі з власним законодатним соймом і з деякою власною адміністрацією стане під знаком запиту і вже одним стрихульцем буде тоді мірятися цілу Польщу. Звучить це ефектовно, але чи воно доцільне і чи така централізація та уніфікація виходить на добро і державі і громадянам — це діло друге.

Д-р Степан Баран.

Чи Сибір здібний до незалежности?

Коли хочемо виробити собі обєктивний погляд на сепаратистичні вигляди Сибіру, важко нам буде поділювати оптимізм обох авторів зі „Всходу", що їхні статті зреферували ми недавно на сторінках нашого щоденника.

Що уявляють собою сибірські тубольці? Якути мають 250.000 душ, вони розкинені по безконечних тайгах; в якутській автономній республиці на просторі завбільшки европейської Росії живе... 240.000 людей, себто менше, ніж у Львові! Бурятів приблизно стільки само, що й якутів, інші племена мають по кількадесять, кільканацять а то й по кілька тисяч. Слід додати, що суспільна структура сибірських племен зовсім не сприяє їхньому унезалежненню: це здебільша кочевики, що промишляють ловецтвом, риболовством, скотарством, що не мають достаточно розвиненої інтелектуальної верхівки ані середнього стану. З огляду на те треба би застановитися, яка політична форма підхожа для сибірських племен: справжня державність — чи автономія, система резерватів, що охоронили би їх від винищення?

Друга частина населення Сибіру, словянська, політично куди більше зріла ніж тубольці — в її руках була адміністрація та господарське життя країни. Все таки і її державнотворчих здібностей годі переціновувати. Прояви відосередних течій серед сибіряків, що їх вичислює п. Бончковський, є зовсім зрозумілим наслідком величини та географічного положення Сибіру.

Живучи далеко від державного центру, населення Сибіру мусіло відокремитися — але не значить це, щоби воно увійшло на шлях, на якому англійські заморські кольоністи виокремилися в осібні нації. Американці, канадійці чи австралійці виеманципувалися тому, що метрополія не мала фізичної спроможности утримати своїх далеких заморських кольоній. Навпаки Сибір безпосередньо межує з европейською Росією і то з найбагатшою її частиною — з Уралом. Розбудова гірничо-промислового кузнецького басейну в західній Сибірі — це новий етап у закріпленні російського володіння над цією країною. З другого боку міграційні струї, такі сильні в нинішньому СССР, протидіяють про-

---

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 24

7 літ на Соловках.

ЛИСТИ

Зима. Довга північна зима. Підчас сухих морозних ночей світить на небі північна зоря. Новики, коли хтось скаже в келії: нині на небі північна зоря — вибігають на вулицю, дивляться зацікавлені небаченим явищем. Та „старий соловчанин" дивиться байдужим оком на ясні хмаринки, що миготять по небі, або на світляні стовпи, що вистрілюють на овиді — на найефектовнішу відміну — велитенське півколо зі стрипіхатими зубами, які горять, миготять, немов якесь несамовите полумя прикрите щитом...

Листи!... Прийшли листи!... Кожний спішить до сотні, де в дижурного на столику лежить копиця листів. Твориться черга. Викрикують прізвища. Листи! Яка невимовна радість, яке безмірне щастя в зимі, на цім проклятім острові, відірванім від світа, дістати лист від когось, хто тебе любить, тужить, турбується твоєю долею, намагається додати тобі сил витривати, осолодити життя надією...

Листи...

Та який гідний милосердя той, кого стрічає розчарування — не дістав листа...

Інші читають, відчитують по кілька разів, не можуть насититися словами, що їх писала дорога рука. Крізь лід, шугу, крізь сніги дістали вони цей кусник паперу, записаний словами, що намагаються змилити чуйність цензури, подають вістку про те, що діється під рідною стріхою. Соловецький вязень навчився читати між рядками. Він знає, що коли йому пишуть, що „сестра недужа й лежить у лічниці" — то треба читати: сидить у вязниці, коли пишуть: „здоровля твого брата вимагає довшого побуту в живці" — це означає: Твого брата стрінула твоя доля і він також помандрував до якогось табору. Коли написано: „лікарі признали, що наше підсоння для батька шкідливе", то треба розуміти: твого батька заслали десь до наримського краю, або до печорських тайґ...

Одначе той, хто не дістав ніяких вісток, направду гідний милосердя. Уста затискає із зусилля, щоб стримати сльози, які тиснуться до очей. Нічого! Ніякої вістки! Вже краща погана вістка, як проклята непевність, як брак якоїнебудь вістки.

МРІЇ І ПРИВИДИ.

А відтак, коли ніч западе, коли почнуть вилазити блощиці зі своїх дір, коли на причах настане тиша — вязень мріє. Основним мотивом мрій є завжди воля. Він бачить себе на волі в окруженні своїх близьких, таких, якими він їх полишив перед роками. Чимало часу проминуло, одначе він бачить їх завжди такими, як їх покинув тоді, коли люди у кінчастих шапках сказали йому: „просимо з нами на хвилину..."

А відтак нитка мрій снується далі. Мріє про спокійне життя, без постійного страху, що в ночі перед ворота дому заїде авто зі службовиками ГПУ і загомонить стукіт: „відчиніть!" Мріє про якесь життя, може за кордоном, може навіть у власній батьківщині, але без цих зненавиджених трьох букв азбуки. Мріє про тепло, про сонце, про сите, чисте життя без тривоги...

А відтак, коли мрії заколисали до сну, знову ці жахливі привиди!

Йому здається, що він на волі. Іде вулицями свого рідного міста, так! — зовсім вільний: ніхто за ним не йде... Та... позір. Може це сон? Ні! Адже все довкруги таке правдиве! Хаха, адже він іде, чує, дивиться, відчуває...

Але... Таж йому вже стільки разів те саме. Таж стільки разів по пробудженні скреготав зубами, що дав себе снам обманути, що повірив у сонні привиди.

Отже і тепер сон?!

Ні! Адже живе, говорить, рухається, доторкається предметів..

Роздвоєння свого „я".

Де сон, а де ява? Та коли він на волі — дивна річ — чому не памятає тих великих хвилин, коли він вийшов із казаматів? Відки ця прірва в памяти?

Та все таке правдиве, реальне! Всі так щиро сміються з його неспокою, що він у кінці стомлений тою внутрішньою боротьбою дає себе переконати: „ну, добре, вірю, вже вірю, тільки скажіть мені найдорожчі, коли я вернувся до вас, чому не тямлю тієї щасливої хвилини?..."

І раптом приходить страшна річ: пробудження!...

Знову вязничні причі, знову задуха спочених тіл, знову довкруги хропіт, або важкі зойки крізь примарний сон...

Хтось ворухнувся. Світить сірничку і бє напрасні блощиці. Інший здіймив сорочку і щукає вошей. Десь у темному куті, сидячи на причі з піддобганими під себе ногами по східньому звичаю, кивається узбек, благаючи Аллаха, щоб облекшив йому важку долю.

В іншому місці з грудей якогось українського селянина виривається благальне: „Господи, помилуй!"..

(Далі буде).

цесові консолідації та відокремлення сибіряків. Слід згадати, що оба відосередні рухи на Сибірі: тубольчий і словянський, не сумуються, лише навпаки — невтралізуються, бо ці два елементи живуть у ворожнечі. У словянському кольоністі бачить туземець жорстокого наїздника, який спричинив чимало горя спокійним, безборонним мешканцям тайг, а ще й підчас громадянської війни дався їм здорово в знаки.

В таких умовинах Сибір не має, на нашу думку, поважніших виглядів на незалежність. Правда, часом навіть дуже анемічні сепаратизми дозрівають, та це можливе у підхожих умовинах, на далеких островах, чи на інших тихих периферіях політичного світу — але ніколи між молотом і ковалом двох імперіялізмів.

Годі забувати, що Сибір, рідесенько заселений 11-ма міліонами людей, лежить між Росією і Японією, між двома великими імперіялістичними націями. 11 міліонів сибіряків — це здається за слаба сторожа сибірських багацтв перед 60 міліонами японців і 80 міліонами москалів? З огляду на диспропорцію між своїм простором і населенням Сибір ледви чи колись зможе стати підметом політичного життя. Він на все залишиться предметом суперництва двох посторонніх сил і як такий можливо що дочекається автономії, може навіть стане буфорною державою. Наскільки теперішня ситуація дозволяє припускати Байкальське озеро стане у майбутньому межею між московськими і японськими володіннями.

Коли це пишемо, висловлюємо погляди, побудовані не на побажаннях чи на симпатіях, лише на обективних даних. Доля Сибіру, де живе до двох міліонів українців не може бути для нас байдужа, та рямці нашої статті за вузенькі, щоб у ній можна було основніше зясувати український підхід до питання майбутнього цієї країни. У загальному можна висловити здогад, що наші будучі компетентні чинники подбають про забезпеку перед асиміляцією українських кольоністів на двох просторах, де вони настільки густо скупчені, що місцями навіть становлять більшість: у південно-західному Сибірі та над Тихим Океаном — на Зеленому Клині. Зрештою коли стане актуальною справа майбутніх границь Росії, будемо змушені заняти до неї зрівноважений підхід, вільний від усякої односторонности. Наш державний інтерес вимагатиме з одного боку, щоби Росія була слаба, але з другого — щоби вона була життєздатна, щоби не душилася у своїх границях і не мусіла поривагись на нову політичну систему, в яку втискала би знову Україну. Повоєнний німецький ревізіонізм дає у цьому напрямі багатий досвід.

(гал.)

Моя подорож довкола землі в одному дні

або що я бачив на париській світовій виставі.

(Продовження.)

XX.
У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ.

Як входимо до „національного дому" Великої Британії, то наш перший погляд паде на тенісові ракети і крокетові ціпки, які відразу кидаються в очі. Це не є тільки звичайне уставлення, нині вже дуже буденного, спортового приладдя, але дуже характеристична прикмета, що уосібнює сучасного англійця: в якійнебудь пристані світу, коли причалює корабель, то з його помосту кожний англієць, що висідає на беріг, має в руках тенісову ракету або крокетову паличку.

Англійці уставили теж „коронаційну ношу" англійських льордів, лови на дворі англійських вельмож, безконкуренційні мужеські матерії. Зате жіноча балева сукня, спершу виставлена, нині вже стягнена з англійського павільону, викликала аж інтерпеляцію в Палаті Громад. Одна англійська посолка відвиджуючи „англійський дім", як побачила таку „без смаку" сукню на париській виставі, то інтерпелювала премієра підчас засідання парляменту, і Невіль Чемберлен велів „зліквідувати цей „національний скандал".

Оглядаємо теж англійські меблі в домі призначенім для „вікенду", англійські столові прикраси (скло, обруси і т. д.). Делікатно замаркована могутність Великої Британії на морі і воздусі і ми сходячи щораз нижче в низ павільону, який внутрі нагадує менш-більш чердак корабля — виходимо над беріг Сени, в англійський ресторан.

XXI
ДЕРЖАВИ В ЯКИХ ЖИВУТЬ УКРАЇНЦІ.
1.
Канада.

Ми українці треті числом між населенням Канади, зараз по англійцях і французах. Державне законодавство дозволяє українцям, як і усім громадянам Канади доступити хочби і до найвищих державних діловодств.

Найновіші канадійські гроші є вже у двох мовах: англійській і французькій. Якесь нове видання канадійських грошей може бути колись і в трьох мовах, себто теж і в українській. Залежатиме це як і всі інші наші національні права в Канаді, від організаційної сили і національної свідомости української канадійської еміграції, яка повинна бути постійним посередником між Великою Британією і англьо-саксонським світом, Францією, і — назвім загально: українською справою.

Ріжні секції канадійського павільону представляють багатства цього континенту і його продукцію (ткачі, які працюють на виставі, це жінки-француженки, мешканці Канади). Знаходимо теж і спогад червоно-шкірих: великий тотем і індійські народні вироби.

Це теж і одинокий „національний дім", який не забув коротко-тривалий але гомінкий час панування Едварда VIII.: оглядаємо картину, як разом бувший англійський король і президент французької республики Лєбрен відслонюють памятник у Вімі (у Франції) в честь 200 тисяч поляглих канадійців-французів в обороні давної своєї батьківщини підчас світової війни.

2
СССР.

„Діло" друкувало вже подрібний опис того павільону пера п. С. С. Обмежимося тільки до маленьких заміток: „національний дім" СССР є розмірно невисокий, а зате на його дасі є, непропорціональний до підстави велитенський, бо шести-поверховсй сталевий ставник робітника і жінки, які йдуть несучи сплетений вгорі серп і молот. При вході до павільону є напис в багатьох мовах світу, між іншими і в українській: „Пролетарі всіх народів єднайтеся". Цілий павільон, це одна велика „агітка", а направду гарний, виставовий предмет це мапа СССР, зроблена з дорогих каменів, діямантів, золота, срібла і ін. жемчугів з земель СССР. Всі інші екс-

Л. ІНФЕЛЬД

КЕМБРІДЖ.

I. ХАРАКТЕР АНГЛІЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.

На північний схід від Льондону, у віддалі 60-ти англійських миль, над річкою Сат, лежить мале місто, що має ледви 60.000 мешканців. Той малий Кембрідж є поруч Оксфорду найважнішим науковим осередком Англії і без сумніву одним із найважніших наукових і культурних осередків світу. Університетське життя того міста, його роля і вплив на наукову культуру Англії є чимось зовсім іншим від значіння й організації університетів на континенті. Пізнання тієї цікавої і зовсім своєрідної організації вимагає цілих літ праці в самому Кембріджі, вимагає зжиття з тою предивною й одинокою у своєму роді атмосферою. Складається на неї сороката мішанина середневіччя у звичаях й осй одночасно далеко посуненого демократизму.
и одночасно далеко посуненого демократизмт.
Ті самі основні прикмети характеризують заодно Оксфорд, як і Кембрідж. Є тільки дві основні ріжниці. Одна з них у тому, що Оксфорд має вищий рівень клясичних наук, мов, мистецтва, історії. До Оксфорду загально виїжджають для студій саме в тих ділянках, хоч і Кембрідж репрезентує високий рівень тих наук. Зате природознавчі науки, біольогія, хемія, фізика, математика помітно ліпше репрезентовані в Кембріджі. Якщо на основі скількости живучих у Кембріджі лавреатів Нобля пороблено6 висновки як часто виступають вони у світі, можна булоб дійти до хибного висновку, що на 10.000 людей припадає один лавреат Нобля. Назву тільки відомі мені прізвища. З біольогії: Adrian, Hopkins. Із фізики: J. J. Thomson, Rutherford, Aston, Wilson, Dirac. Усі названі живуть і працюють у Кембріджі. Університет постійно розбудовує і розширює свої інститути, які проте ввесь час розмірами та вивінуванням не дорівнюють відповідним, чільним інститутам на континенті. Добуті досягнення спираються на на багатстві засобів, але на індивідуальності провідника і його співробітників. Найславнішим і найважнішим із тих інститутів є без сумніву славна Cavendish Laboratory, ведена льордом Rutherford-ом. Проте востаннє теж і Оксфорд помітно поступив вперед у ділянці природознавчих наук, розбудовуючи робітні й творячи нові катедри. І так нпр. новостворену катедру теоретичної фізики довірено Шредінґерові, одному з творців квантової механіки.

Але є й друга ріжниця між Оксфордом і Кембріджом. Вона в ріжному відношенні до жінок. Кембрідж у принципі є тільки для мужчин. На приблизно 20 мужеських „colleges" припадають тільки 2 жіночі. Жінки можуть студіювати в Кембріджі, але не мають повних прав і не є членами університету. Не мають права, ні обовязку носити студентського мундуру. Зате в Оксфорді є „colleges", що дають жінкам права. Старший і консервативніший Оксфорд показався в цьому випадку більше поступовіший. Оце один із численних парадоксів, котрими багата Англія.

Специфічний характер університету в Кембріджі є вислідом основно ріжних мет навчання й виховання в Англії й на континенті. На континенті університет виконує подвійне завдання. Виховує фахівців і є осередком наукової праці. У нас нпр. лікарські, правничі, фільософічні виділи, по переході через добудівлі шпитальняної, судової, чи там шкільної практики дають просто право виконувати деякі професії. У відносинах до своїх вихованців університет не вживає ніяких ригорів, не встряває в їх приватне життя, не вимагає відповідної життєвої скалі, не цікавиться минулим студента й не дбає про його будучину. Переливаються через університет фаланги молодих, що тільки зрідка показуються на викладах, часто роками „кують" на провінції і приїзджають в університетське місто тільки для іспитів. Тісніший контакт між слухачами та професорами є радше чимось виїмковим і виявляється тільки тоді, коли слухач звернув на себе увагу своїм листом. По покиненні університету той проминаючий контакт зовсім щезає, університет і слухач розстаються зі собою (з правила) на завсіди, не дбаючи взаїмно про себе. Мета континентальних університетів передусім у навчанні й провірюванні осягненого знання. Доступ до університету має у принципі кожний, хто є власником свідоцтва зрілости. Життєвий ступінь академика вагається в дуже широких межах, але його пересічна нпр. у нас напевне низька. Студенти лекціями заробляють на своє дуже скромне вдержання, мешкаючи нераз у неймовірних важких гиґієнічних умовинах. Усе це на загал добре відомі речі. Згадую про те тільки тому, щоб могти тим способом підкреслити таку ріжну від нашої атмосфери англійських університетів.

Кембрідж не готовить фахівців. Медицину можна студіювати тільки в початках, потім треба перенестися до Льондону або кудись, де є кліники і семинарі. Осягнення доступу до адвокатури не залежить від студій, а тільки від державних суддейських іспитів і від скількости зїджених у суді вечер. Часто нпр. студенти кінчать математику в Кембріджі, вибираючи пізніше адвокатську професію. Підготова до визначеної професії або вивчення фахової праці не є амбіцією, ні завданням Кембріджу. Кембрідж не тільки вчить, але так само, а саме пе-

понати, це майже виключно статистика, яка має представити совітський союз, як державу, що зробила з країни анальфабетів (так є написане) країну авангарди соціяльного, економічного і промислового поступу. З україніки тут майже нічого нема. Ми побачили тільки книжку Івана Франка „Борислав сміється", фотографії кількох радянських наших письменників, світлини Харкова, Києва і Дніпробуду, та якусь антольогію в українській мові.

3.

Польський павільон.

Як вже знають українські читачі, польський павільон є предметом завзятої полеміки на сторінках польської преси щодо його краси і доцільности. Виставовий „національний дім" Польщі починається ротундою з якій є ставники двох королів Болеслава і Ягелли, ставники Коперніка (що в німецькому павільоні уходить за німця „дер берімте дойтше астроном", — подія, що вже на терені Парижа викликала чималу польсько-німецьку суперечку), Міцкевича, Шопена і маршала Пілсудського. Черговий відділ польської вистави, це показ меблів, горівок, папіросів, шоколяди, далі великі світлини Кракова, Закопаного та з Гуцульщини, світлиця польського гірського жителя та вкінці третій павільовик в якому представлені картограми розвитку промислу, хліборобства і демографії у Польщі. Посередині є ресторан, у якому музика грає польські пісні.

4.

Дім Чехословаччини.

Це сталево-склянна палата, одна з найкращих виставових палат чужинецьких держав на паризькій виставі, положена над Сеною. У величкій кришталево-матовій входовій салі стоїть по середині ставник чеського національного льва а при правій стіні чотири погруддя із бронзу: Сметани, Пуркина, Паляцького і Масарика.

У дальших кімнатах розміщене величаве шкляне чеське виробництво, а наче для контрасту на першому поверсі павільону ми опинюємося в царині тяжкого промислу: машини і літаки. Окремо представлене виховне і соціяльне життя в Ч. С. Р., хліборобство та прегарна панорама Праги і живців. Чеський павільон є зразком, як треба робити свою національну пропаганду в західній Европі.

5.

Румунський павільон.

Гарним входом із мармору вступаємо у великий трьохповерховий дім Румунії. Це дуже елегантна і зручно уладжена під оглядом пропаганди національна палата Румунії: від тверджень, що румуни є римського походження, крізь геополітичні і географічно-економічні карти і експонати, через мережанку делікатних народніх вишивок до тяжкого промислу. Усе уладжене з великим смаком і павільон загально всім подобається. Окремий відділ присвячений вихованню румунської молоді.

Юрій Студинський.
(Далі буде).

З польської преси.

До боротьби з анархією в Польщі.

Відомий професор права варшавського університету і б. міністр Маковський гостро виступив на сторінках „Газети Польської" з 29. ц. м. (ч. 208) в передовій статті п. н. „Опирі страшать" проти старошляхетської самоволі і бунтарства, що доводить до анархії прилюдного життя в Польщі. Автор доказує, що

злочином як відсутність почуття відповідальности за Польщу, за державу сперту на праві є висування власної фантазії, власної думки або вкінці власної примхи понад накази ладу зорганізованої держави. Опир польського бунтарства і самоволі страшить і зганяє спокій.

Цей бунтарський дух появився в одного шляхтича (Добошинського), який отуманивши гурт наївних селян повів їх зі зброєю на містечко, на старостинський уряд, на станицю поліції. Необдуманий бунтарський вибрик, що не приніс би сам собою великої шкоди, якби стрінувся відразу з відповідною і рішучою суспільною та державною реакцією. Але ось по багатьох місяцях цей дух появився знову — вердикт присяглих суддів заперечує вину бунтаря. До вязниці підуть хіба отуманені ним виконавці.

Цей польський опир старошляхетської самоволі і бунтарства виявився теж у вавельському конфлікті, бо

один князь церкви і потомок польських князів (митроп. Сапіга)... не вміє чи не хоче знайти відповідної форми свого відношення до голови польської держави.

Є дві методи боротьби з явою опирів бунтарства, що його подвиги тривожать поляків, а саме: одна — фізична сила, друга — моральна сила.

Держава має безсумнівну достаточну силу примусу, щоби перед нею мусіло вгнутися всяке бунтарство. Але цей примус може ділати лише на коротку мету. Якщо йде про радикальну розвязку, слід хапатися інших засобів.

Осуджені духи грізні там, де трапляють на малодушне і забобонне середовище. Між людьми, що їх не чіпаються забобони і малодушність привиди не викликують тривоги, самі зникнуть...

Однодушна суцільна постава публичної опінії, пошана для права, привязання до ладу зорганізованої збірноти, переконання, що нікому не вільно виломлюватися з наказів публичної служби, ні вивищати своєї примхи понад поряд держави — ці правди у свідомости кожної людини будуть тим, чим є знак святого хреста для привидів забобону. Як буде відомо, що віодин бунтарський осяг не стрінеться з признанням, похвалою, ні співчуттям, як буде відомо, що стріне його згідний осуд, та почування несмаку, тоді — хочби цього чи того спокушував неспокійний, покутуючий дух бунтарства — не буде мати успіху; якщо знайдеться наївний, який піддасться спокусі, всі його осудять і злегковажать, а він сам залишиться з почуттям стиду, що буде його пекти до кінця життя.

Одночасно начальний редактор варшавського „Роботніка" б. пос. Недзялковський у числі з 29. ц. м. в статті п. н. „Існує розумний вихід" підкреслює, що

спроба атентату на полк. Коца видвигнула знову на денний порядок проблему анархізування збірного життя. Ця проблема виростала вже кілька разів протягом розмірно короткого часу існування незалежної Польщі.

...Йде про те, що нікому не вільно анархізувати збірного польського життя,

ні О. Н. Р., що хоче петардами вигнати жидів з лавок малого містечка Польщі, ні послові давного ББ., який заявляє, що можна „приняти" нову конституцію хочби всупереч волі соймової більшости, себто всупереч волі більшости тієї установи, що її покликало польське право вирішувати справи політичного ладу Польщі.

Польща не є в тому положенні, щоби могла позволити собі на „анархічну епоху" у своєму власному внутрішньому розвитку. У світі дозрівають всюди велитенські конфлікти. Ми є — з огляду на географічне положення — неначе посередині. Всі великі течії і великі історичні переломи втягають нас у „свою орбіту". І навпаки — ми стали чинником, великим чинником, міжнародного положення. Отже тимбільше не стати нас на анархізування — під ніяким оглядом і з ніякого боку.

Розвязку цього важкого положення Польщі бачить автор у демократії. Доки край не буде явно висловлювати свого рішення, доки польське життя не буде життям зовсім явним, доти будуть розвиватися всякі конспірації. На це нема ради.

Це слід зрозуміти і витягнути наслідки. Польща ризикує дуже багато, щоби наше (читай: польське) покоління мало право ждати, аж щось „само зробиться".

Єдиний вихід — каже автор — в сильній операції. Нехай рішає край у свобідному голосуванні.

НИНІ ПАЛЕСТИНСЬКА БАТАЛІЯ В ЖЕНЕВІ.

Нині відбувається засідання мандатної комісії Ліги Націй, присвячене справі поділу Палестини. Жидівська й арабська делегація вже приїхали до Женеви. Арабські представники заявили, що великий муфті не може приїхати особисто.

редусім, виховує. Він намагається виховувати вдачу і створити здатний у дуже широких межах до фахової праці матеріял, не завдяки спеціяльним знанням, але завдяки загальній культурі й хистові приноровитись до згори заданих умовин. Той виховний ідеал є протилежно ріжний від виховного німецького ідеалу. Добре буде, якщо зрозуміємо, що хоч на вид дилетантська, ця система видає проте знамениті здобутки. Скількиж разів молода, здібна людина, що бажає почати свою професійну працю, стрічає в оповістках і в конторах посередництва праці умовину довголітньої практики. Це таке необхідне для одержання якогонебудь становища, що вдається майже чудом, що взагалі можна почати професійну працю. В Англії зате зовсім навпаки. Головну увагу звертається на індивідуальність петента. Кембрідж і Оксфорд то збірники творчих сил, звідкіль багатьома протоками відпливає еліта англійської інтелігенції до найріжнороднійших звань. „Кембріджмен" і „оксфордмен" значить перебуття духового, фізичного, товариського тренінгу, а не дає стамплі фахівця. Для осягнення становища часто важніше, не який предмет петент студіював, але до якого „каледжу" належав. Не годиться питати абсольвента Кембріджу чи Оксфорду про предмет його студій. Те належить радше до низки особистих питань, які годиться обминати. Інакше справа з належністю до каледжу. Бувший вихованець каледжу пишається своєю належністю до якогось каледжу, прикрашує свою обстанову його емблемами, носить у неділю та підчас ферій маринарки з вишитим гербом своєї установи, сина свого запише до того самого каледжу, котрого є членом через ціле своє життя й накінець у хвилині списування свого заповіту не забуває про установу, в котрій виховався.

(Далі буде.)

Алькоголізм стелить ложко сухотам.

МУЗИЧНА СТОРІНКА.

Про виїзд на музичні студії.

Кількаденний побут у товаристві, в якому м. ін. находилася молода панночка, яка незабаром вибирається за границю на дальші музичні студії, та принагідні розмови на цю тему викликують декілька думок про такий виїзд взагалі та використання побуту за границею на музичних студіях зокрема.

Той, хто рішився виповнити музикою своє життя і зробити із неї свою професію, стоїть перед куди важчою проблемою, як інша молода людина, яка хоче стати юристом, лікарем, інжиніром, педагогом чи т. п. бо коли кожна із названих ділянок має точно означені школи і роди студій та час їх тривання, то музична (чи взагалі мистецька) професія і „каріера" є в суті речі, незвязана ні якимсь згори означеним часом ні свідоцтвами чи дипльомами (поза ділянкою музичної педагогії, де жадають деяких офіційних документів, але де — у випадках артистів з відомим, виробленим іменем — документи теж бувають зайві). Все тут залежить від індивідуальности даної людини та від її таланту. Знаємо, що цілий ряд найкращих, найбільш талановитих віртуозів ніколи в ніяких академіях чи консерваторіях не вчилися та ніяких свідоцтв не мають, і навпаки, знаємо, що й бездіч свідоцтв нікому не поможе, коли хто хоче концертувати, а не має для того відповідних даних, чи просто і коли його артистична індивідуальність заслаба й замала, щоби у цій ділянці могла втриматися чи, тим паче, вибитись. Ці думки — очевидно — торкаються і будуть торкатись лише музик-виконавців, інструменталістів, та їх студій, бо справа з вихованням і наукою композиторів та дириґентів — це зовсім окрема тема.

Найважніше для будучого музики це, побіч його власного таланту і праці, за яку сам відповідає, вибір учителя, чи пак: учителів. Професія музики вимагає в нинішньому дні дуже всебічної музичної освіти, в такій-же мірі для пяніста, як і скрипака чи іншого інструменталіста. Очевидно, що цю всебічну освіту можна одержати тільки у ріжних учителів, з яких кожний є „спецом" у даній ділянці; та найважніший із них буде для молодого артиста музики той, який вчитиме його головного предмету, отже в даному разі, гри на тому чи другому інструменті. І саме той вчитель і місце його осідку повинні передовсім вирішати, куди дана молода людина має виїхати: себто індивідуальність вчителя, під якого руководством хотілось би працювати, повинна бути вирішною для дальших студій, а не те, чи інше місто, куди можна їхати. На жаль, у нинішних часах замкнених границь, девізових обмежень, і... валютових курсів, муситься брати й все те під увагу — і ті факти, врешті-решт, у більшости випадків вирішують про виїзд сюди чи туди.

І так зразу виринає питання: куди їхати? Коли молода людина, яка хоче їхати була би у такому виїмковому положенні, що не потребувала би рахуватися ні з висотою валюти в тому чи іншому краю, ні з іншими подібними проблемами, тоді вона могла би вибирати поміж нинішніми двома центрами музичного життя: Парижем і Льондоном. Головно в Льондоні, де осіли найвизначніші німецькі музики-виконавці (флєт, шнабель) — тепер еміґранти — є невичерпані можливости вибору вчителя. Та студії в обох цих містах майже недоступні для наших кишень. Із „ближчого" закордону втратив, на жаль, своє значіння Берлін, відколи в ньому і мистецтво і науку підпорядковано політично-партійній доктрині і відколи становище професора в берлінській Державній Високій Музичній Школі, яка в десяти післявоєнних роках не мала собі рівної в Европі під оглядом педаґоґічних сил і осягів, — нині вирішується його партійною приналежністю. Залишається: Прага, Відень, Будапешт. Прага і Відень це якраз ті міста, в яких майже вся без виїмку наша нинішня музична ґенерація черпала свою музичну освіту. Ці два міста і розмірно недалеко від Галичини і розмірно дешеві. Та й старі сентименти грають тут ролю: до Відня тягне нас, як до колишньої „нашої" столиці, до Праги, як до славянського міста, отже осередку, в якому „наш брат" не почуває себе так чужо, як поміж романськими чи ґерманськими народами. (До речі: такий підхід до справи при питанні вибору осередку для музичної освіти вважаю цілком хибним; якраз музичні студії поміж зовсім чужими нам, культурою і мистецтвом та цілим світоглядом, народами, можуть бути, на мою думку, для розвитку наших музик і цілої нашої музики, якнайкорисніші). Хоча в обох цих містах є дуже живий музичний рух, то оба вони терплять саме тепер на недостачу „великих" віртуозів та професорів-інструменталістів. Зі смертю Лешетицького і Ґрінфельда у Відні, з хвилиною, коли Зауер і Розенталь (оба, зрештою, дуже старі) перестали там вчити а Вайнгартен і Штаерман звідтіль виїхали, Відень залишився фактично „без пяністів". Але віденська музична академія все ще на поважному рівені і навчитися в ній може кожний, хто схоче працювати, чимало. Теж саме торкається й Праги.

Безумовно замало звертається у нас уваги на можливість і доцільність музичних студій у Будапешті. Є там знамениті вчителі фортепіяну (Томан, кол. вчитель Бартока, донедавна сам Барток, Доггані, Кентнер) та скрипаки (до недавна: Губай, Затурецький, Вальдбауер) та знаменита, повна найбільшої поваги, традиція королівської академії. Головно композиторські студії у такого Бартока чи Кодая, могли би бути для молодих наших майбутніх композиторів, річчю першої ваги. Але про те — іншим разом.

Побут на музичних студіях за границею повинен студентові дати не тільки фахову освіту, досконалість ремесла, але передовсім: навчити його музичного европейського смаку і розкрити перед ним обрії сучасної музичної дійсности. Не тільки на лекціях у клясі мусить він вчитися — але ще більше поза нею; не тільки атмосфера музичної школи чи приватних лекцій має його виховувати, але передовсім музична атмосфера фахових кругів, в які він мусить увійти. Концерти, опери (й театри взагалі), дискусії в ґурті товаришів та врешті-решт, найголовніше: можливо якнайначастіше перебування поміж справжніми, зрілими, а то й знатними артистами — все це у сумі перетвориться потім в те, що називаємо „музичною зрілістю". Сухі студії гармонійних правил, композиторських канонів, формальних проблем чи восьмигодинна ґімнастика пальців при інструменті — все те дасть розмірно небагато, коли ці мертві чи механічні закони й вправи не зіткнуться з живим життям. Бо тільки тоді набирає мистецтво й музика рисів правди й щирости, коли воно перейде крізь фільтр життя. В даному випадку: музичних студій за границею, цим життям є ця власне музична атмосфера, якої даремне хотілось би шукати нпр. у нас чи в житті наших сусідів. Тому й виїзд на студії за границю і якнайдовше перебування там є для кожного адепта музичного мистецтва, не тільки бажаний, але й конечний та необхідний.

Антін Рудницький.

Два останні місяці консерваториста.

Весняні місяці в житті абітурієнтів консерваторії котяться у виїмково скорому темпі. Музика сказалаби: „алеґро аджітато". Після Великодня вже немов зараз таки приходить кінець шкільного року. Настають зміни в житті всіх молодих адептів музичного мистецтва. Учні всіх курсів — за винятком останнього — здають при кінці травня свої річні іспити; рівночасно приходять зміни в складі шкільної орхестри: відходять з неї учні останнього курсу а на їх місце приходять новики. Чотирилітню орхестрову практику, яка їх чекає, починають вони власне в найгарячішому часі, бо перед т. зв. концертами абсольвентів. Чим ближче до кінця семестру, а тим самим і до цих концертів, тим частіше відбуваються проби; у червні вони вже таки щодня по той годині. Ця праця дуже виснажує, особливо, коли на дворі гарно, сонце гріє, а ти, ученику, сиди при пульті, купайся у власнім поті, мучся, повторяючи в безконечність технічно важкі місця виконуваного твору то вислухай гострих „бештанцій" професора-дириґента!

Щасливіші є абітурієнти, які в орхестрі вже своє „віді̆грали" і котрим лишається ще тільки останній, сольовий виступ. Вони ходять з повагою „готових" артистів і тільки вичікують „свого дня". Кожний з них при праці над якимсь складним концертом, ще востаннє дістає поради від свого професора, востаннє відбуває проби, і то не тільки в клясі, але й на салі, де його чекає вирішний виступ.

З початком червня починається низка концертів абсольвуючих консерваторію. Щоби додати більшого блеску цим концертам ректорат праської консерваторії влаштовує їх не у власній салі, але в міській бібліотеці і на Славянському Острові.

Дні абсольвентів почислені. „Трема" володіє всіма, але ніхто до неї не признається. Одні прикривають її штучною веселістю, інші, нпр. все веселі консерватористки, поважніють. І одні й другі запевняють усіх, що „нічого не вміють". Однаково — ніхто їм не вірить!

Найгірше, що треба вправляти й то багато; один тільки раз в житті кінчиться консерваторійні студії, а треба їх скінчити з повною честю! Але як тут вправляти, коли на дворі нечувана спека! Сиди, чи стій з інструментом яких пять-шість годин денно, коли й годину нелегко витримати! Весною, коли в парках зелено, коли по синій ріці пливуть лодки повні безжурних студентів (не музик!), коли пляжі повні сміху — кількогодинна денна праця над інструментом це вже не приємність а твердий обовязок, обовязок „вдержатися у формі". Оскільки лекше іншому студентові приготовлятися до іспиту: він-же може вчитися у городі, парку чи врешті й у хаті, але при відчиненім вікні. А бідний „studiosus musici" мусить зачиняти вікна, бо сусіди не дають спокою, й одночасно виконувати не тільки умову, але й фізичну працю. Отже абітурієнти нарікають і діляться способами, як зарадити спеці підчас домашніх вправ і горячі підчас виступу.

„Я вправляю у купелевому костюмі і час від часу відсвіжуюся під холодним тушем" каже один. „Не робиш добре", заперечує другий, — „будучий віртуоз має бути приготований на те, що гратиме у фраку в душній атмосфері концертових саль, де, як знаємо, пріється ще й із нервового напруження, куди більше, як дома. Щоби й до того приготовлятися, раджу вправляти дома і при найбільшій спеці в нормальному одязі: в убранні, камізельці й краватці..."

Товариші приймають ці й інші поради ріжно; але здебільша кожний має свій „власний метод" та іронічно насміхається над чужим.

Поміж дівчатами завзято пропаґують „порошки проти треми". „Треба їх заживати три дні перед виступом, тоді гратиметься на естраді, як дома" — аґітує одна. Хоча по виступі має бути після цих порошків „трохи недобре", але це неважне — важне, щоби лише добре грати!

Надходять врешті довго очікувані виступи а підчас них і несподіванки: ті, які досі належали до слабших, грають інколи винятково добре і навпаки: ліпшим раптом „не вдається" й те, й друге. Але строга комісія панів професорів, що сидить у двох задніх рядах крісел, оцінює учеників не лише на підставі їх останнього виступу, але за осяги праці кількох літ. Професори хоч строгі, але й досвідчені; колись також були учениками, опісля віртуозами, знають, що значить грати на кінцевім концерті, ще й до того в такі гарячі дні. Тому, якщо, не дай Боже, трапиться комусь з виступаючих якесь „нещастя", то воно не впливає на свідоцтво.

Найцікавіші виступи абсольвентів бувають в Празі на Славянському Острові. Є їх три; усі вони орхестрові. Ці концерти мають характер репрезентативний і на них виступають тільки найліпші, найталановитіші абсольвенти.

За кулісами рух. Члени молодої орхестри приготовляють інструменти до гри, строять, змазують смики, розіграються. Найбільше шуму спричиняють, як звичайно, дуті інструменти. Літаврист жалується, що не може вправляти, бо його літаври на естраді. Солісти, у чорних фраках та солістки у приваблених, нових сукнях, ходять нервово, думаючи тільки про одне: коли б тільки добре пішло! Професори піддержують їх на дусі. На столах повно китиць квітів.

Врешті сигнал — починаються виступи. У грі молодих артистів почувається щирість і віддaність, палкий темперамент і захоплення. А публика, зложена з рідні виступаючих, учнів, критиків і численних аматорів вітає і нагороджує кожного по скінченню виступу, гарячими оплесками.

Врешті „все скінчилося". Ґратуляціям і похвалам немає кінця. Колиб тільки критики були такі прихильні, як товариші і професори! Збираються ґуртки і йдуть „на пиво": запити абсолюторію та перед відлетом у світ ще раз побути серед товаришів і професорів.

Кінець студій в консерваторії будить невимовний жаль за чимось виїмково гарним. Тут студіюється не ради хліба у майбутнім, а тільки з великої любови до мистецтва до музики. І ця любов лучить усіх студентів в одну велику родину, в якій усі інтереси підлягають тільки одному законові: найвищій досконалости у творчости і виконанні.

Евген Цегельський.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Візита в Нойбабельсберґу.

(Німецький Голівуд).

Які прегарні вуси, довга хвиляста борода. Аж причувається той басовий регіт старого кремезного дідугана. В руках знак володаря моря... Нептун! Переливаються довкруги струї водограїв, а по берегах мушлі, по скелях сидять роскішні німфи... Не перший раз стою задивлений в цей памятник перед воротами берлінського замку. Скільки в цього Нептуна здоровля, гумору й сили в обличчі. Пригадуються лиця наших запорожців, слова нашого поета „зареготався дід наш дужий, аж піна з вуса потекла". Здоровенний штовханець в бік і доволі голосний сміх пробуджує мене з задуми. Передімною розсміяний редактор прозваний „Максі":

— Здоров, Ойген (Евген), як держишся, бачу добре?! Любуєшся тими дівчатками з каменю, правда, ге-ге-ге, ох, божеські! — завертає при тім в комічний спосіб очима. — Ну, добре, що з каменя, якби ожили, ти вже давно в їх сітях тріпався би.

— Бачу, Максі, ти маєш золотий гумор.

— Га, га, — знову лунає його регіт, — чому не мати. Дістав нині майже цілу пенсійку та їду ще сього тижня над море... Ойген, а той мій одяг? Глянь! Що? Мистецький взірець".

Робить елегантний рух від голови до стіп і оборот на запятку з легкістю сальонового льва. Зупиняю погляд на його прилизаній на бік фризурі, зложеній із кільканацятьох волосків старанно розліплених на грубенькій голові.

— Ойген, добре, що я тебе зустрів, маю на вечір першорядну розривку, щось пріма-пріміссіма. Ну побачиш! Ти визнаєшся на звіздах, правда?

Дивує мене його запит, відповідаю: „так, дещо".

— Ах, це не те, — говорить усміхнений — ти думаєш про ті, розсипані на небі, ех ні! Це ті з червоними нігтиками, карміновими усточками... Ха, ха, ну звізди, звіздочки, фільмові зірочки... Отже вечором ми, преса, їдемо до Нойбабельсберґ. Там фірма УФА накручує кілька балетових сцен до фільми „Танцюристка Фанні Ельснер". Ліліян Гарвей у головній ролі. Ойген, ти розуміється, з нами! У восьмій годині автобус жде на Віттенберґпляц. Памятай, до побачення. Бачиш у-фа, у-фа-фа, у-фа-фа — і з тими врваними фразами на устах і усміхом на лиці відходить.

Справді збирає мене охота оглянути. Ще ніколи не бачив я як роблять фільмові знимки, а здоровий гумор Макса ще більше мене до тієї прогульки заохочував. В год. 7.45 я вже на Віттенберґпляц. Люксусовий автобус вже майже обсаджений. Максі сидить коло якоїсь екзотично виглядаючої дами й махає до мене на привіт руками. Витаюся з ним, знайомлюся з його товаришкою й займаю місце в ряді з ними. Мій сусід — це принагідний гість, професор малярської академії. Рушаємо. Авто легко жене по берлінських асфальтах. Минаємо дрібніші вулички, зявляємося на Гавптштрасе і її продовженням Райнштрассе, Унтер ден Айхен, їдемо через Штегліц до Ваннзее. Зупиняємось на мості над озером Ваннзее... Це казка. Блідосинє зеркало води, овічане вінком смарагдової зелені, а на ньому десятки понаклонюваних в леті білих роздутих вітрильників... Темніє. Ще 15 хвилин і ми перед воротами УФІ. Витає нас шеф пресового виділу УФИ. Від нього довідуємося: УФА на сезон 1937/38 накручує сорок великих фільмів і стількиж культурфільмів та веселих додатків. Нині будемо мати нагоду побачити балетову сцену зі солісткою Ліліян Гарвей. Перед тим мусимо випити в кантині традиційний в УФІ коктейль. Коктейль добрий напиток, але має своє „але"! Максі по третій шклянночці має охоту випробувати свої золоті голосові струни. Його сусідка рухом Грети Гарбо випускає устами кружки папіросного диму й дивиться сумно кудись у далечінь у вічність. На щастя, находить час накручування нічної сцени.

Виходимо всі з кантини й дрібними вуличками їдемо на площу. Площу розділює штучне озеро на дві частини. По одній стороні сцена освітлена десятками юпітерів. Бачимо вгорі мури індійських пагод, оточені фантастичними пальмами, а від них сотні терасуватих ступнів до берега ставу. Чуємо свист і все оживає. З мікрофонів пливе чарівна східня музика — невільники вносять в лектиці танцюристку „Фанні Ельснер" — Ліліян Гарвей. Її гнучка постать майже не дотикаючи землі, пробігає понад берегом ставу. Веться гнучке тіло, блищать брилянтові діядеми, срібні брокати. Хвилинами це срібний метелик над берегом ставу літає, то знову жрекиня перед вічним вогнем просить, благає. За нею сотні невільників колихаються в повільнім танку. Чути свист... Режисер і фотографи переривають свою поїздку з апаратами по перекиненім через став містку. Гаснуть юпітери. Чуємо запит Ліліян „Як? Добре?" І відповідь режисера: „Спробуємо ще раз, Лілі". І знову свист і все починається да капо. Чую коло себе розмову: „Вже 50 разів бачив я знимки в УФІ — всеж таких гарних картин не приходилося бачити". Справді чарівні картини, та, на жаль, вже давно по півночі і треба з тим гарним сном розстатися!

Берлін, у липні, 1937. **Мар.**

Японська армія.

Воєнні поголоски з Далекого Сходу турбують знавців. Війни ніхто там не виповідав, але завзяті бої вже відбуваються.

Під таку пору варто розглянути питання боєздатности армій обох жовтих суперників: японців і китайців та їхні вигляди на перемогу.

Отже і пригляньмося японському воякові.

Відомо, що японський вояк за останніх 40 літ брав участь у багатьох боях і переміг корейців, китайців, москалів, манджурців і знову китайців.

Найкраща армія.

„Країна Сходячого Сонця", як прозивають Ніппон, має сьогодні сухопутню армію, що начислює 265 тисяч людей, та запасів 4 міліони людей. Як бачимо, ця армія є небезпечна для кожної світової армії.

Японський вояк малий, проте кремезний і видержливий. У 20-тому році життя його приймають до армії і йому не треба побоюватися про те, чи його батьки, що їх залишив, будуть бідувати. Окрема організація резервістів дбає про них увесь час, поки нема сина дома.

Вишкіл

Японського рекрута беруть до воєнного табору, де підготовляють його до нового життя, зокрема щодо моралі.

Він одержує до науки окрему книжку про воєнну штуку. Він читає в ній: „Життя повне благословенства, що його дає божеський цісар." „Смерть, це переміна в божество, що обоготворює батьківщину, що йому віддаємо почесть у всіх святинях". „Боязливість це гріх і хиба, що нею треба на світі найбільше погорджувати".

Молодий вояк учиться в заранні літ почитати цісаря-мікада як бога й поступає як аскет-чернець на службу цьому богові.

Раніш дома він носив тільки постоли. Тепер він познайомлюється з важким вояцьким взуттям і часто минає багато тижнів, заки він привикне до нього.

Харчі

Їжа японського вояка здебільшого не ріжниться від тої їжі, що він до неї привик дома.

Він одержує рижеву кашу і зелений чай. Часом дають йому хрону, рідше рибу. Тільки нещодавно стали давати йому 30 дек. мяса на тиждень.

Без уваги на це яринне відживлювання, японський вояк визначається подивугідною видержливістю і твердою поставою. Він зуміє в повному виряді, в гористому терені перейти 60 кільометрів за добу, та ще й після цього не надто натомитись і бути боєздатним.

Японському воякові не вільно нічого читати без перевірки з боку команди. Зате міністерство війни видає щоденник і місячник, призначені для війська.

З дому не вільно пересилати воякові ні харчів, ні білля. За таку провину дожидалаб батьків гостра кара. Японський вояк одержує місячно 3 ени (около 5 зол.) Кожний вояк мусить записувати свої видатки. Недостача дисципліни в японській армії не до подумання.

Муштра.

Дуже важною зброєю вважають японці багнет. Тимто й дуже звертають тут увагу на вишкіл у боротьбі на багнети. Саме з цього приводу військові знавці вважають вояка найбільш небезпечним в отвертому бої (у приступі). На думку японського командування, вояк може в небезпеці забути те, що він навчився про користи кріса і тоді рятує його багнет, що ним уміє дуже добре орудувати.

Військова служба триває два роки. Щороку покликують до війська коло 600 тисяч людей, одначе з них беруть тільки 100 тисяч. Від 1925 р. впровадили в школах і фабриках військові курси, що їх ведуть старшини. Осьтак навіть у найменшому містечку можна бачити учнів, що вправляють муштру. Таксамо вправляють робітники. Уся ця вправляюча маса може дорівняти щодо карности й постави кожній світовій армії.

Старшина.

Вояк учиться пять літ, заки добуде ступінь старшини, а саме хорунжого. Він живе здебільшого інакше від своїх товаришів із інших армій. Він є тільки професійним вояком і цікавиться тільки своїм полком. Живе в простоті й не знає ніяких розривок. Товариське життя для нього чуже. Його платня виносить місячно 60 ен (100 зол.) для поручника й майже ціле життя минає йому в касарнях.

Старшини їдять при спільних столах. Підчас щоденного обіду полковник велить молодшим старшинам виголошувати короткі відчити напр. про новий скоростріл або про співпрацю з летунством, або про останні маневри, тощо.

Машина...

Наскільки військовий вишкіл японського звичайного вояка залежить передовсім від боротьби на багнети, вастільки старшина вишколюється в боротьбі на шаблі. Японська сталь, на думку знавців, є куди твердша і більш гнучка від відомої толєданської й дамасценської сталі.

Оповідають, що підчас недавніх боїв за Шанґай, один японський поручник відрубав своєю шаблею дуло скоростріла... Вишкіл японського старшини й вояка є дуже суворий.

Коли подумати ще про вояцький інстинкт японців, що все памятає про славу своєї батьківщини, що погорджує земним життям, то виходить, що японський вояк є найбільш небезпечною, воєнною машиною на світі.

Ця машина дорівнює, наскільки не перевищає всі новітні засоби зброї, танки, літаки й газові бомби.

Та й це мають японці...

ЯК МЕРТВІ ПРЕДМЕТИ ВІЩУЮТЬ ЗМІНУ ПОГОДИ.

Теплота, тиснення воздуху, світло, електричне напруження не є ніколи постійне, незмінне. Воно раз-у-раз зміняється. Ця зміна впливає на ріжні предмети, які змінюють часом свій вигляд, форму, барву, так що ці зміни які бачимо на мертвих предметах є до певної міри показчиками при віщуванні погоди.

Цукор: Коли вкинемо до горнятка з чорною кавою кусник цукру, то на верху творяться міхурці. Коли ці міхурці остануть на середині: там зникнуть, то буде погода.

Коли розійдуться і зникнуть між серединою та краєм горнятка, буде зміна. Коли поплинуть на край горнятка і там зникнуть, буде: в літі дощ, в зимі мряка, одначе не буде тривати довго. Коли міхурці дійдуть до краю і розходяться по боках, буде слота.

Як зі стріхи куриться: Після бурі виходить нераз зо стріх пара. Ця пара означує, що вітер або дощ прийде знову скоро.

Голос: Коли в тихий, спокійний вечір чути краще як звичайно: дзвони, свист льокомотиви, шум води, людський голос, рик худоби, — то це знак, що повітря переповнене парою і треба сподіватися дощу.

Мука: На слоту або вітер мука буває вогка і збивається в купки.

Вода: Коли вода скоро і без шуму зачинає кипіти буває вітер або дощ. Коли вона ще не кипить, а вже підноситься до гори і втікає з горшка, будуть вітри і бурі.

Сіль: Коли сіль вогчіє і збивається в купки, буде хмарно, потім слота або вітер. Коли це робиться в зимі, в ясний морозний день, буде відлега. Коли сільничка вогчіє в гарячий день, буде дощ.

Гори: Як у парний день гори окружені мрякою, буде буря. Коли літом часом з гір „куриться", буде строга зима. Як здалека видно добре гори, буде зовсім певно дощ.

Пленарне засідання сенату.

В четвер 29. ц. м. відбулося пленарне засідання сенату при участи членів уряду з прем. Славой-Складковським. На початку марш. Пристор ствердив, що надзвичайне засідання сенату у т. зв. вавельській справі не могло відбутися, бо відповідний законопроєкт про повновласти посли відкликали на засіданні сойму 20. ц. м. Сенат — говорив марш. Пристор — не мав змоги виявити свого становища у справі найбільших національних памяток, зложених на Вавелі. Тлінні останки (всі присутні повстали з місць) є святощами відродження народу і відбудови держави та повинні бути дороговказом для напрямних розвитку Польщі.

По цій заяві зреферував проєкт закону про поширення на простір окружного суду в Катовицях постанов закону про урядову мову судів, прокуратур і нотарів. Референт підкреслив, що уряд вибрав правильний шлях признаючи німецькій меншині ті самі права, що їх має у Познанщині і Поморщині. Одночасно вказав на важке положення польської меншини в Німеччині. Референт підкреслив, що Польща не хотіла би, щоби правне і фактичне положення поляків у Німеччині змусило змінити це становище.

В дискусії сен. Візнер (німець) заявив, що представники німецького населення не вважають мовної справи полагодженою. Німці будуть змагати, щоб в усіх державних інстанціях на Шлеську респектовано їх мовні права.

По промові сен. Павелеца і сен. Серошевського сенат приняв законопроєкт без змін.

Далі приняв без змін законопроєкти: про скасування фідеікомісу кн. Пщинського, про розтягнення на Шлеськ розпорядку президента про перебрання на власність держави деяких ґрунтів за податки і про розтягнення на Шлеськ закону про земельну реформу.

Сен. Візнер виступив проти поширення закону про земельну реформу на Шлеськ кажучи, що вістря цього закону звернеться проти німецьких маєтків.

Вкінці сен. Е. Бобровський зголосив інтерпеляцію до премієра у справі останньої заяви митр. Сапіги, який на сторінках „Глосу Народу“ висловив подяку усім, які підчас останніх подій (читай: вавельського конфлікту) виявили йому щиру симпатію, солідарність і віддання.

—o—

Новий примас Франції.

Єпископа з Тарб і Люрд Петра Жерліє, іменували архиєпископом Ліону та примасом Франції, мабуть стане він кардиналом. Становище примаса було необсаджене від листопада минулого року, коли помер кардинал Морен.

—o—

Відповідь на британійський квестіонар в еспанській справі.

До вчорашнього вечора 22 держави, обєднані в комітеті неінтервенції дали відповідь на британійський квестіонар у справі неінтервенції в Еспанії. Не відповіло ще 5 держав, м. ін. Португалія, яка мабуть дала відповідь щойно нині рано.

СОВІТСЬКА ДИВЕРСІЯ.

З 22 урядів, які відповіли на британійський квестіонар, 4 поробило поважні застереження. Зокрема СССР домагається, щоби колірові мароканські війська уважати чужинецькими і щоби признати еспанським урядам права комбатантів щойно тоді, коли в Еспанії не буде ніяких чужих добровольців.

З огляду на те, годі сподіватися, щоби нинішне засідання комітету неінтервенції дало позитивні висліди.

Британійський премієр Чемберлен відбув нараду зі совітським амбасадором Майським, намагаючися його настроїти угодово, але мабуть безуспішно.

ШВАЙЦАРІЯ ВИЗНАЛА ЕСПАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УРЯД.

Тому, що Швайцарія визнала еспанський національний уряд, він заіменував своїм послом у Берні б. радника тамошнього посольства де Току.

ЧОМУ УПАВ ПЕКІН?

Китайські півурядові чинники заявляють, що причиною упадку Пекіну був бунт генерала Шіюсана, команданта жандармерії. Збунтовані частини, порозумівшись з японцями, обсадили головний двірець і змусили Сунчеюана покинути Пекін, бо йому грозило арештування.

Владу в Пекіні перебрав генерал Чіянтсучун, відомий прихильник угоди з Японією. Збунтовані генерали Шіюсан і Чіянтсучун мають утворити в Пекіні новий напів-автономний уряд.

Вся пекінська й тієнтсінська округа в японських руках; лиш у Тієнтсіні китайці завзято бороняться. Японські летуни бомбардували головну кватиру 38. дивізії в Нанюан і 37. в Сіюан.

Японські відділи, що йдуть у напрямі Сіюан, разом з відділами з Фентай, розпочали наступ на Шаряменкав, Вампін і Люкучію. Після цілоденної боротьби із збунтованими міліціянтами провінції Гопеї, які прилучилися до 29. китайської армії, єдиним вогнищем китайського опору став Тієнтсін, де бої тривали довго.

КИТАЙЦІ ПІДДАЮТЬСЯ І В ТІЄНТСІНІ.

Китайська міліція у Тієнтсіні почала нині рано складати зброю. Ріжні факти вказують на це, що китайці закинули оборону. Японці сильно тримаються на східному двірці, де доходить до перестрілок.

Доля українського села.

Сільсько-господарська криза, яка спричинила була загальну кризу і почала погрожувати катастрофою, навела думку, що корінь всього лиха лежить у знесиленні сільсько-господарського організму.

Треба було взятися до таких негайних засобів як частинна мораторія довгів села, відписання залеглих податків, знесення великих оплат на торговицях та особливо піднесення цін на хліборобські продукти, щоб стримати дальше посилення кризи.

Крім цього звернули увагу на дуже низьку, як на нинішні часи, сільсько-господарську культуру села і розпочали у тім напрямі пропаганду крізь радіо і друкованим словом. Ці засоби спричинили дальше поглиблення кризи, а навіть оживили трохи господарське життя села. Здавалося би, що найважніше на селі вже зроблене, що небезпека зовсім проминула і що життя на селі попливе знову своїм правильним шляхом. Та воно не так. Недуга, що її відчуває нині село є тяжка і затяжна та вимагає не тільки тимчасових інекцій, але радикальних засобів, якщо вона не має погіршитися. Правда, коли йде про українського селянина, то він держиться ще на поверхні, але тільки завдяки своїй незвичайній видержливости. Український селянин зуміє жити цілими місяцями пісною бульбою, навіть без хліба, а в найкращім випадку відтовщеним молоком із кружлівки. Та навіть та видержливість українського селянина має свої межі. З причини невідповідного відживлювання молоде покоління деґенерується, нидіє, стає менше відпорне на всякі недуги і це найкраще пояснює найбільший відсоток смертности на наших землях.

Не треба хіба доказувати, що в молодого сільського покоління зменшилася також праце-

Ф. МОЛЬНАР.

ПОКАРАНЕ МИЛОСЕРДЯ.

Мій приятель Гуттер загально відомий зі свого милосердя і ввічливости. Одного дня дістав він із провінціонального шпиталя лист, що його написав чоловік, якого прізвище перший раз почув.

— У найближчих днях вийду як вилічений зі шпиталю — писав незнайомий. — Тому, що привезли мене тут ще в літі, прошу вас дуже ввічливо, прислати мені якенебудь старе пальто, бо тепер зима.

Мій притель запакував своє старе пальто, долучив пару черевиків та штанів і післав клунок до шпиталю.

Два тижні пізніше зголосив йому слуга, що на дворі жде якийсь добродій, що хоче з ним бачитися.

— Хто це?

— Не знаю. Якийсь прилично одягнений мужчина.

Незнайомий чекав у передсінку.

— Здається мені, що ви не пізнаєте мене. — почав.

— Ні, ніколи ще я вас не бачив — відповів Гуттер.

— Алеж цей плащ... штани...

І Гуттер пізнав на незнайомім свій плащ штани і черевики.

— Отже це ви?

— Так, прошу вас

— Чогож ви собі бажаєте?

— Якщо ви були такі ввічливі дати мені штани, плащ, черевики, прошу мені дати ще ласкаво гроші на дорогу до Лінцу.

Мій приятель дав слузі банкнот і доручив йому піти з незнайомим на двірець і купити йому залізничий білет до Лінцу.

По кількох днях дістав мій приятель листа з Лінцу:

„Завдяки вашій ввічливості і милосердю, виглядаю зовсім прилично та заїхав я до Лінцу. Одначе тепер я без праці і голодую. Властиво я не мав у Лінцу що робити, але ви не дали мені грошей, тільки залізничий білет, отже я мусів сюди поїхати. Прошу вас, визволити мене тепер із тієї страшної ситуації, що ви мене в неї всадили. Вишліть мені гроші, щоб я міг повернутись до Відня і знайти працю“.

Гуттер мав добре серце: вислав нахабі трохи грошей, бо вкінці він став причиною його клопоту.

Минали тижні. Аж одного дня ввійшов до кабінету Гуттера слуга і зголосив:

— Пане директоре, той чоловік знову прийшов. Заявив мені, що ви, пане директоре, замовили його до Відня, і що навіть вислали йому гроші на дорогу, щоб він тільки приїхав.

— Викинь його на зломану голову — сказав мій приятель, зовсім справедливо думаючи, що вже досить зробив для тієї людини.

У передсінку відбулася коротка метушня, дискусія і відтак усе втихло. За хвилину слуга ввійшов до кімнати.

— Вже пішов?

— Так. Одначе залишив оцей малий клуночок.

Подав своєму шефові жмут брудних документів. На верху лежало прохання, щоб поручити його товариству опіки над безробітними. „Долучую свої документи“ — була дописка. Було ще там свідоцтво звільнення зі шпиталю, метрика, свідоцтво моральности і вбогих.

— Сховайте ці папери — сказав він до приятеля — і коли той чоловік знову зголоситься, прошу йому їх звернути. Прошу йому ще сказати, що я дуже жалую, але нічого більше не зможу для нього зробити. Адже не тільки він один бідолаха на світі...

Минуло знову кілька місяців, заки незнайомий зголосився. Прийшов відобрати свої документи. У міжчасі Гуттер змінив свого слугу і годі було дошукатися паперів. Мій приятель післав незнайомому 20 шилінгів, щоб він виробив собі дуплікати. Безробітний всунув гроші до кишені, але небавом прийшов у його імени лист від адвоката:

„...В імені мого клієнта домагаюся, щоб ви негайно відіслали документи, бо в іншому випадку мусітиму почати судові заходи... і т. д.“

Мій приятель зіжмав лист і вкинув його до коша. По кількох днях дістав він письмо зі суду. Йому закидали, що він заграбив бідоласі папери, що при їх помочі міг би він був собі здобути десь працю. У висліді процесу Гуттера засудили заплатити судові кошти, і кару 100 шилінгів у користь позовника. Ще два дні пізніше дістав Гуттер лист від Ліги Оборони прав людини, в якому закинули йому „нечувану нелюдяність“ і назвали „громадянським шкідником“.

Від тієї пори Гуттер не дарує вже нікому зимового плаща.

здатність, бож який працівник може бути з людини, яка здебільша голодує. Коли нині село дещо оживилося, то тільки в 20 проц. до 80 проц. сільського населення тих хвилевих інекцій зовсім не відчуло.

ГОЛОВНІ ПІДСТАВИ СЕЛА.

Двох підставових річей треба для уздоровлення села: землі і господарської свідомости.

Коли йде про господарську свідомість села, то про свідомість у значінню Західної Европи, а особливо Данії, покищо нема мови. Мусимо однак піднести, що завдяки доцільности праці Краєвого Т-ва „Сільський Господар", господарська свідомість у більшій або меншій мірі продістається до кожної закутини. Однак мусимо собі зясувати те, що „Сільський Господар" хоч веде планову й доцільну працю, розпоряджає надто скупими фондами, щоби працю на селі повести в такому темпі, як цього вимагає нинішня пора.

Переведення систематичних полевих дослідів, якщо не в кожній місцевости, то бодай у кожнім районі і також уладження бодай одного зразкового господарства з кожної ділянки в кожнім повіті — це засоби, які господарську свідомість приспішили би. Та покищо „Сільський Господар" не може повести господ.-освітньої праці на селі в таких розмірах, як цього вимагає пекуча потреба. Немов меч Дамокля висить над кожною майже філією С. Г. недостача матеріяльних засобів на ведення с.-г. праці.

Добрий агроном у повіті — це не тільки той, що добре вивязується з праці над піднесенням хліборобської культури, але і той, що водночас є добрим економістом і вміє придбати філії фондів на ведення культурно-господарської праці. Одною з найбільших перешкод у виконуванні правильної господарської праці — це безземельність і малоземельність нашого села. Іноді був я свідком, як селяни, по господарських рефератах, що вказували на відсталість нашого селянства, говорили: „ми є свідомі цього, що ми під оглядом господарської культури лишилися далеко позаду інших, але скажіть нам, на чім ми маємо господарити?" На таку відповідь не стає аргументів.

Для тих, які послуговуються статистикою, вистане поглянути на статистику, щоб переконатися, що більшість господарств на наших землях є нежиттєздатні. Грізнішою від статистичних цифер є наша сумна дійсність.

Коли говорити про сільські господарства 30—40 років тому, коли то польський економіст інж. Щепановський написав брошуру п. н. „Нендза в Галіції", то такі господарства є нині білими круками на селі. Бо нинішні сільські господарства уявляють собою направду образ нужди, яка сильно перевищує змальовану нужду у згаданій брошурі.

Нинішні сільські господарства на 2, 3, 4 морґах, розкинених в 5, 6 загонах з шириною 3—4 пядей віддалених від себе кілька кільометрів — це на селі буденне явище.

Чи на такій господарці можна говорити про посилення такого господарства — це є відкрите питання для агрономічних специялістів.

Покищо життя показує щось іншого. Одна конина, одна чи півтора коровки — це є живий інвентар нашого господаря, який в більшості року голодує разом з господарем.

Крім цього багато наших господарів добиває перспектива будучности. Майже у кожного є діти, в одного більше, в другого менше, в одного більші, в другого менші, які домагаються своєї пайки.

Для обєктивного і посторонного обсерватора це булаб правдива загадка, як такі господарства можуть істнувати, звідки вони черпають сили на життя.

В моїй місцевости з трьох боків є землі двірські, а щойно за двірськими полями зачинаються селянські загоники. В селі є коло 1000 господарств.

На підставі наведених картин не важко уявити собі пануючі настрої села. Ці настрої у великій мірі скріплюють ще і оправдують ріжного роду ухвали та резолюції, що їх в останніх часах переводять на ріжних польських зборах по повітах і у Львові, не дати землі українському селянинові. Український селянин дуже пильно читає ті ухвали, вони глибоко всякають в його душі. На тих резолюціях виховуються не тільки польські селяни, але й українські.

Є народня пословиця, яка каже, що посієш, те збереш. Небагато поможуть хвилеві інекції там де треба основної перебудови. Про неї іншим разом.

Микола Кузьмин, господар.

В день 72-гих роковин уродин Митрополита Андрея

В капличці, на подвірю св. Юра о. мітрат Базюк в асисті о. прал. Л. Куницького і о. кан. В. Лаби відправив Архиєрейську Службу Божу в намірені Митрополита. Діяконували оо. Ковіцький та Годунько. Співав хор дяківської бурси. До св. Причастія в намірені Митрополита приступило значне число осіб. Після Служби Божої відспівано многоліття Митрополитові.

З черги священники пішли до Митрополита з побажаннями.

Кінець надзвичайної сесії сойму і сенату.

ВАРШАВА, 30. 7. ПАТ. Розпорядком з 30. ц. м. президент Польщі замкнув надзвичайні сесії сойму і сенату. Згаданий розпорядок передав нині В. Пачоський, директор правного бюра у президії ради міністрів маршалам сойму і сенату.

Японці опанували Тієн-Тсін.

ТОКІО, 30. 7. ПАТ. Офіційний комунікат головної японської кватири стверджує, що **по дводенних операціях японські війська відкинули головні сили 29-ої китайської армії з Пекіну і Тієн-Тсіну.** Японські війська панують теж над округами Люку-Чіяо і Ванг-Пінг. Нині над раном китайська артилерія почала бомбардувати японську дільницю в Тієн-Тсіні. На передмістях Тієн-Тсіну японські війська пішли до наступу відкидаючи китайців. Одночасно нині рано **японські війська заняли частину твердині Таку. На відтинку Тунг-Чао і Гуанг-Шу йдуть бої з рештками китайської армії.**

—o—

Жахлива залізнича катастрофа у Франції.

Минулої ночі під Віленев Сен Жорж трапилася жахлива залізнича катастрофа, що потягнула за собою життя 25 осіб. Приблизно 50 пасажирів було ранених. Наслідком цього, що поїзд вискочив із рейок у віддалі 300 м. від згаданої стації, на лінії Париж—Сен Етієн. Причиною катастрофи було погане наставлення зворотниці, так що льокомотива поїхала в одну сторону, а почтовий вагон у другу. Почтовий віз потягнув за собою вагон 2-ої кляси, який вийшов із катастрофи майже ненарушений. Зате деревляний вагон 3-ої кляси, що був між двома металевими вагонами розтріскався майже на куски. Між жертвами катастрофи є паломники з Лісіє і діти з вакаційних осель. На місце катастрофи виїхав премієр Шотан, мін. внутр. справ Дормой і мін. прил. робіт Кель. Останні вісти подають, що вбитих є 27 осіб.

Збомбардували червоний корабель.

МАРСЕЙ, 30. 7. ПАТ. Вчора пополудні невідомий підводний човен заатакував два нафтові кораблі й один торговельний корабель валенсійського уряду, що плили до Марсей. Оба нафтові кораблі виконали маневр і оминули стріли. Зате торговельний корабель „Андуценді" почав горіти. Сторож ліхтарні з Еспінеї заалярмував мешканців Гранд-ді-Роа, які поспішили з допомогою пасажирам корабля, що став горіти. З 34-ох осіб залоги нема 20. Десять моряків і капітан корабля є в Нім. Одного моряка перевезли до шпиталю в Орле

БУНТ ВЯЗНІВ НА БУКОВИНІ

ЧЕРНІВЦІ, 30. 7. ПАТ. В Окна на Буковині збунтувалися вязні. Інтервеніювала жандармерія і військо, що скорострілами здавили бунт.

—o—

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— Мистецька вистава. Ще один тиждень, отже до неділі, 8. серпня можна відвідувати літній сальон Т-ва прихильників мистецтва на площі Сх. Торгів, після чого виставу невідклично замкнуть. На цілість вистави складаються портрети Барбацького, композиції Дадлеца, різьби Городиської та Квєтнєвської і загальний сальон, в якому зібрані праці визначних малярів і графіків.

— Максимальна тарифа на харчеві продукти. Міністер внутрішніх справ видав воєводам, старостам і президентам міст розпорядок у справі нагляду над цінами найважніших харчевих продуктів. Розпорядок велить визначувати з уряду ціни на хліб, мясо, вудженину ,солонину і т. п. Крім того міністер внутрішніх справ звелів льокальній владі усувати великі ріжниці цін тих самих продуктів у близько себе положених місцевостях, що баламутять населення та владу ,що виконує над ними контролю.

— Не вільно вивозити збіжжа за границю. Рада міністрів видала розпорядок, яким заборонила від 1. серпня ц. р. на цілий рік вивозити з Польщі пшеницю, жито, продукти їх перемелення, овес, отруби. Міністерство промислу і торговлі може тільки виимково давати дозвіл на їх вивіз за границю.

— Справа скорочені військової служби. Міністерство військових справ у порозумінні з міністерством освіти видало розпорядок про наукові заведення й іспити, що управнюють до скороченої військової служби. Розпорядок подає спис шкіл у цілій державі, яких абсольвенти користуються тим правом.

— Зміни поштових назв. За уповаженням міністерства пошт і телеграфів з днем 15. серпня будуть змінені назви пошт. урядів: Янів к. Львова на Янів Львівський, Косів к. Коломиї на Косів Гуцульський, Мельниця н. Дністром на Мельниця Подільська, Скала н. Збручем на Скала Подільська, Немирів на Немирів Львівський, Буськ к. Львова на Буськ, Бариш к. Монастириск на Бариш.

— Вияснення Арієля Зендера. У звязку з описом жалюгідних подій у Сокалі пос. д-ра Р. Перфецького в „Ділі" з 22. ц. м. (ч. 158) дістали ми вияснення того змісту, що „жид Зендер Арієль від автобусів не брав участи в нападі на українських селян, бо критичного дня виїхав рано зі Сокаля до Львова, де перебував цілий день. Про криваві події в Сокалі довідався щойно вечором по своїм повороті зі Львова. Далі у виясненні читаємо, що п. Зендер Арієль відносився завжди до українського населення прихильно.

— Нова громада. Мешканці присілків Свинюша ад Мости й Свинюша аа Нове Село, будуть

кого повіту, внесли до влади прохання створити з обох присілків самостійну громаду під назвою Мельниче. Це прохання прихильно заопініював повітовий виділ у Рудках.

— **Прогріхи пана старости**, перед окружним судом у Перемишлі стане в серпні ц. р. колишній староста Ярослава, Вонс з товаришами. Акт обвинувачення закидує йому такі проступки: В роках 1933. і 1934. присвоїв собі з фондів літньої кольонії 57 тисяч зол. нібито на покриття ріжних ремонтових рахунків. Для особистої теж користи реалізував рахунки за службові поїздки незгідно з правдою. Акт обвинувачення начислює 13 таких випадків. У звязку зі своїм урядуванням ужив підроблення рахунків з фальшивими підписами і предложив у 9 випадках як касові документи. Як предсідник повітового виділу, щоб відложити речинець сплати свого зачету, підписав незгідно з правдою асиґнацію на 1.741 зол., які він нібито заплатив до каси га асиґнати на 850 зол. і 900 зол., які нібито каса повітового виділу видала, а крім того зголдився на фікційні вписи.

— **Львівська хроніка.** В розпорядження слідчого судді доставлено повитуху Юлію Войцеховську з вул. Запольської, якій прокуратура закидує недозволений захід. — З мешкання проф. д-ра Ал. Закшевського на Филипівці вкрали вломники з їдальні срібну заставу вартости 3.000 зол. — З мешкання Щ. Розенгольц при вул. Джерельній вкрали злодії 550 зол. готівкою і столове накриття.

— **Лошак убив дитину.** Пятилітній Петро Чекайло в Сусилові пов. Рудки вибіг без опіки на дорогу. Саме в цій хвилині надбіг сполошений однорічний лошак, який спотикнувся і впав, привалюючи своїм тягарем дитину. Тягар лошака загнув хлопчині грудну клітку, так, що хлопчина за 10 хвилин сконав.

— **Романтична пригода жида і християнки.** В Бродах арештовано 18-літнього жидка Ганса Зенемана, який забравши свому батькові в Золочеві 500 зол. втік зі своєю любкою 19-літньою Катериною Гаєвською, родом з Нараєва, щоб у Бродах зажити. Поліція придержала їх, коли хотіли замешкати в готелі „Гранд".

— **Пожежі.** В Угринові Середнів пов. Калуш згоріли три господарські загороди і кілька стирт сіна. Шкоду обчислюють на 6.000 зол. — У Грабівці пішли з димом три стирти сіна. — На фільварку у Блищиводах пов. Жовква згоріло 280 кіп жита, 200 кіп вівса і 1.500 квінталів вівса. Крім того пішло з димом дві стирти соломи і господарські будинки вартости 20 тисяч зол. — Від іскри поїзду коло Бучача згорів лан ячменю. Вогонь припинено, викосивши широку смугу збіжа.

— **Подвійне самогубство.** Страшною смертю згинуло двоє молодих людей в Заліщиках. 18-літня Етелька Акс залюбилася в Ґерсоні Акс, одначе нещасливо. Її родичі рішили видати її за іншого багатшого молодця. Не зважаючи на спротив дівчини, заручили її з ним і 29. мало відбутись весілля. Тоді залюблені рішили скінчити самогубством. Вони звязалися шнуром і кинулись під потяг, що пошматував їх на смерть. В полишених листах просили родичів, щоби поховали їх у шлюбних одягах та у спільному гробі.

— **Невдала втеча 4-х вязнів.** Із золочівської вязниці намагалося втекти 4 вязнів. Григорій Ґриґлевич засуджений на 12 літ вязниці, Петро Кіселевич засуджений на 10 літ, Никифор Баранець на 3 роки, Василь Пільний засуджений на кілька літ — пустилися підчас проходу одночасно втікати в ріжні сторони. Сторожа ранила Петра Кіселевича, а трьох інших зловила погоня.

— **Вдаряки розчавили ногу пасажирові,** який їхав без білєту поїздом Варшава—Люблин. Цим нещасливим пасажиром був Каміль Гілер з Варшавіц пов. Ґарволін. Перед стацією Пілава, Гілер втік перед контролею білєтів на вдаряки між вагонами. Підчас наглого звільнювання поїзду вдаряки розчавили зовсім праву ногу нещасливому пасажирові. У важкому стані відвезли його до лічниці в Гарволіні.

— **Досліди поліських вод.** В Пинську скінчено будову гидробіольоґічної стації, що має переводити досліди поліських вод. Полісся на просторі 56.000 км. має коло 20 тисяч гектарів озер і 12 тисяч гектарів бігу рік, потоків і каналів. Крім того простягаються величезні простори мочарів.

— **Повістями добувся із вязниці.** Президент Мосьціцький підписав помилування для Сергія Пясецького, вязня у Св. Кжижу, що написав у вязниці кілька повістей. Пясецький відсиджував кару за грабункові напади на пограниччі в часі польсько-большевицької війни і був спершу засуджений на кару досмертної вязниці, яку обнизили йому до 15 літ. Мав ще сидіти 4 роки. Кару подарували йому під умовиною, що буде чотири роки жити бездоганно.

— **2.000 осіб відіхало до Німеччини.** Продовж останніх трьох тижнів через стацію Люблинець переїхало до Німеччини понад 2.000 осіб. Переважно жінки, що їхали на сезонову працю до Німеччини.

— **Рак дасться вилічити.** Данський вчений Ернест Карльсен, що займається дослідами рака, виголосив у Копенгазі реферат на тему поборювання цієї недуги. Тільки рад має лікувальну силу на рака. Одначе з огляду на високі кошти раду лікарі мусять користуватись проміннями Рентґена з напругою 400.000 вольт, при чому успіх не все певний. Як звідомляє проф. Карльсен, данський фізик з Пасадени (Каліфорнія) зладив апарат Рентґена з напругою міліона вольт, який може заступити а навіть перевищити своєю лікувальною силою рад. За допомогою державного скарбу та державної асекураційної установи Данія закупила вже такий апарат для клініки недуг рака в Копенгазі. Можна надіятись, що й в інших державах будуть незабаром лікувати рака тим апаратом.

— **Нагорода за фільму про життя місіонаря.** У Франції є державна фільмова нагорода, яку признають за найкращу фільму, яку випродукувала французька фірма і зреалізували французькі артисти. За минулий рік признано державну нагороду фільмі „Голос тиші", якої героєм є місіонар, апостол Сагари, о. Пієр де Фукольд.

— **Німецький співацький зїзд** відбувся у Бреславі при участи коло 140 тисяч осіб, з того багатьох німців із заграниці. У відкритті зїзду, полученого зі святом 75-ліття союзу німецьких співаків, взяли участь представники уряду, партії та культурних орґанізацій. З Польщі прибуло на зїзд 4.000 німецьких співаків.

— **Протижидівські заворушення.** З Байтену на Опільському Шлеську повідомляють, що там були в останніх днях протижидівські заворушення. Християни не допускають до закупна по жидівських склепах. Жидівські склепи нищать. М. ін. здемолювали божницю в місті. Групи німецької молоді владжують вуличні демонстрації, викрикуючи проти жидів.

— **Звір не чоловік.** В місцевости Поникле в Чехословаччині арештовано 36-літнього лякерника Реґузка, що хотів убити свою 20-літню жінку і взяти асекурацію у висоті 100 тисяч корон. Він пробував спалити свою жінку електричним струмом, опісля підпалив дім і вкинув її в вогонь. Коли нещасна вирвалася з рук чоловіка і пробувала тікати, він порізав її ножем. Тяжко ранену врятували люди, що прибігли гасити вогонь.

— **Бійка з циганами.** В Комраті на Басарабії прийшло до кривавої бійки між селянами і циганами, які отаборились за містом. Цигани почали без причини стріляти і ранили якогось Михайла Васіля, який саме переходив попри циганський табор. В ночі зібралися товариші раненого і з пімсти напали на циганський табор із сокирами й колами та почали все нищити й бити. Кількох циганів поранили. Напасників поліція арештувала.

— **Смерть від бжіл.** В німецькій місцевости Гасфурт упав на подвіря одного селянина рій бжіл і пожалив цілу родину, зложену з пятеро осіб, та домові звірята. Власник загороди помер від пожалення, інші члени родини борються зі смертю. Згинули теж два коні.

— **Корабельна катастрофа.** На Атлянтійськім океані недалеко Балтіморе згорів корабель „Сіті оф Бальтіморе" із 150 пасажирами на покладі. На поміч поспішили ратункові барки і прибережні кораблі. Загрожені пасажири зібралися спершу на буртах, аж вогонь приневолив їх шукати ратунку у воді. Корабель згорів дуже швидко. Нараз роздався страшний гук і корабель в кількох хвилинах спалахнув цілий вогнем. Один ратунковий корабель забрав коло 40 пасажирів. 16 осіб згинуло.

— **Большевицький літак кинув бомбу на церкву.** Як повідомляють із Ленінграду, підчас останніх маневрів совітської повітряної фльоти один бомбовий літак кинув дві бомби на церкву в місцевости Бологое. Одна бомба не вибухла, зате друга знищила сильно святиню й ранила тяжко 15 осіб, що находилися на богослуженні. Священник Мамаєв помер від ран. Большевицького летуна, що спричинив катастрофу, ніхто не потягнув до відповідальности.

—o—

Дописи.

ГОРОДОК.

Святоіванський відпуст відбувся цього року величавіше ніж звичайно. Дня 7. ц. м. в день св. Івана Хрестителя відбуваються що-року в Городку в церкві св. Івана відпусти, на які численно прибувають довколичні селяни. Цього року відпуст мав величавіший характер, бо звеличав його своєю присутністю о. мітрат Базюк зі Львова, який відправив в год. 11-ій торжественну Службу Божу в асисті духовенства. Проповідь підчас Служби Божої виголосив о. Шуст з Каменоброду, а по богослуженні о. мітрат Базюк. Замітне, що у вулиці до церкви не було жидівських торговців, які зате розсілися при вул. Перемиській. Між торговцями девоціоналіями було багато купців-поляків, навіть молодих інтеліґентів. Всі вони продавали очевидно польський товар — як прим. медалики й образці з польськими написами і т. д. Невжеж нема наших купців, які зайнялися би продажю девоціоналій по наших відпустах, торгівлею дуже поплатною? Невже ми мусимо давати себе використовувати сусідам, які продають чужий нашому обрядові і національним почуванням товар?

ГОРОДЕЧЧИНА.

Районові фестини в Городеччині. Заходом філії „Просвіти" в Городку уладжено в день св. Петра і Павла окружні фестини в городецькому районі. Фестини відбулися в селах: Річичани, Добряни, Добростани, Керниця, Любінь Великий, Зашковичі і Повітно. Фестини уладжено в порозумінні з іншими повітовими установами, так що інших імпрез того дня в повіті не було. Підготовою фестинів займався п. Мачеха, референт комітету будови „Народнього Дому" в Городку. Весь дохід з фестинів в сумі 370 зол. призначено на будову „Народнього Дому" в Городку.

Виклади про управу і сортування льну в тісному кружку к. 10 осіб (переважно тих, які їздять з рефератами по селах) виголосив від філії „Сільського Господаря" в Городку агр. Сідельник в днях 16—18. ц.м. Як відомо Городок з околицею знаний в господ. кругах з управи льну, який має розмірно до інших околиць волокно високої промислової вартости. Ці виклади мали на меті подати основні відомости про якість волокна та спосіб перерібки льну для промислових цілей. Виклади відбувалися в домівці канцелярії Районової Молочарні.

Традиційні студентські вечерниці відбулися заходом відчитово-освітньої секції при філії „Просвіти" в Городку дня 24. ц. м. в салях Украінбанку. Великі вечерниці, які уладжують вакаційною порою студенти, стягають щороку велике число інтеліґентної молоді з повіту та сусідніх міст. В гарно прибраній зеленю салі „Поміч" зібралося поважне число молоді з повіту та околиць. Були гості з Судової Вишні і зі Львова. Немило вражала відсутність на вечерницях інтеліґенції з Городка, хоч були впр. священики з повіту. Під звуки орхестри зі Судової Вишні бавилася молодь від год. 10. веч. до 5-ої раном. Забава переплітана національними танками та ріжними несподіванками залишила в учасників миле враження. Буфетом займалися пані зі Союзу Українок. Дохід призначено на будову „Народнього Дому".

СОЛОТВИНА.

Шашкевичівське свято в Солотвині. Минулої неділі заходом філії Т-ва „Просвіта" відбувся святочний концерт у честь Маркіяна Шашкевича. Свято почалося Службою Божою і панахидою, підчас якої співав мужеський хор „Думка". Після того в год. 18-ій відбувся концерт з такою програмою: 1) промова — пос. д-ра І. Волянського, 2) „Прометей" — хор „Думка"; 3) деклямація — „Веснівка" — Катруся Гуменюк. 4) „Думи мої" — місцевий мішаний хор. 5) „Що то за грім", „Вже буря", „В горах грім гуде" — хор „Думка"; 6) деклямація — „Підлися" — Юрко Купчак; 7) „Світе тихий"; „І по цей бік гора" — міш. хор; 8) „Гомін села"; „Дума про зруйнування Січі" — хор „Думка"; 9) „Побратався сокіл"; „Птичий хор" — міш. хор; 10) „Засяло сонце золоте"; „Закувала та сива зозуля"; „Задзвенімо" — хор „Думка". Свято закінчилося національним гимном. Пос. д-р І. Волянський в короткій промові вказав на велике значіння М. Шашкевича та його „Русалки Дністрової" на національне відродження в Галичині. Юрко Купчак заповідається на доброго деклятора і відзначається вже тепер незлою інтерпретацією та відповідним чуттям. Мішаний хор під управою п. Богоносюка виявив дуже добрі спроби (головно солістка) й альти. Баси і тенори сильні, але ще сирі і не зважають на дикцію. Як цілість хор представляється дуже гарно і має всі дані, щоби в майбутньому стати повно-

вартовим хором. „Думка“ під управою м-ра Л. Крушельницького співала бездоганно, викликуючи рясні оплески. Добре дібрані голоси, прецизне зіспівання, знання та передусім дисципліна творять з „Думки“ першорядний та високо вишколений хор. Не пересадимо, коли скажемо, що „Думка“ це одна з кращих хорів Галичини. Публики зійшлося дуже багато. Приємно вражало велике число місцевої інтелігенції, що здається, краще здає собі справу зі свого завдання, ніж інтелігенція по більших містах. Свято треба зачислити до дуже вдатних і таких, що своє завдання сповнює як слід.

Глядач.

Спорт.

СТАНИСЛАВІВ. **Пролом — Адміра 3:0 (2:0).** Ворота здобув Кульба, Урський, Лесюк. Товариські змагання по цікавій грі закінчилися певною виграною Пролому, що грав в запірезервовому складі. Найкраще випав Кульба, що тим разом грав на правому лучнику. Як ціліcть перевищав Пролом Адміру бодай на цілу клясу.

Ямниця — х. С. К. 2:1 (0:0). В рамках районового просвітянського свята в Пасічній відбулись між тими дружинами змагання в копаному мячі. По цікавій і хаотичній грі виграла зовсім заслужено Ямниця, що перевищала противника у всіх лініях особливо стартом і технікою. Змагання скорочено зза пізної пори до 2Х15. Суддя п. Федишин зовсім добрий, але на будуче повинен мати свисток, а не послуговуватися криком: рука, вільний, авт і т. д.

Б. Л.

—o—

Нові книжки й журнали.

НА СЛІДІ, журнал молоді. Львів, липень-серпень 1937. Р. II. Ч. 7-8.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ВОРОХТА:
31. VII. Довбуш.

ЖАБЄ:
1. VIII. Циганський барон.
2. VIII. Муж двох жінок.
3. VIII. Дівча з Маслосоюзу
4. VIII. Довбуш.
5. VIII. Шаріка.

КОСІВ:
6. VIII. Шаріка.
7. VIII. Ніч під Івана купала.
8. VIII. Довбуш.
9. VIII. Під кураторою

ВЕЛ. ТЕАТР — нечинний.

КІНА.

АПОЛЬО: „Тетка Карла“.
АТЛЯНТІК: „Тіни минулого“, „Гольвуд“.
ВАНДА: „Ада, це не лицює“, „Хліб наш насущний“.
ҐРАЖИНА: „Люди в білому“, „Твої уста говорять неправду“.
ЕВРОПА: „Орел летить до Китаю“, „Ворог жінок“ (кольоровий).
КАСІНО: „Острів у вогні“.
КОПЕРНИК: „Мельодія закоханих сердець“.
МАРУСЕНЬКА: нечинне.
МЕТРО: „Відень — місто моїх мрій“, „Жінка без маски“.
МІРАЖ нечинне.
МУЗА: „Шофер ч. 77“.
ПАЛЯС: „Неможлива дівчина“.
ПАКС: нечинний.
ПАН: нечинне.
РАЙ: „2 дні в раю“.
СВІТ: „Останній могіканин“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Роман у Будапешті“ і ревія „Що чувати?“
ТОН: „Боротьба з двійником“.
УТІХА: „Забутий холовік“ і ревія.
ХИМЕРА: „Щеня на кораблі“, „Пат і Паташон“.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5).
„Бельгія“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 30. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. муз., 15.30 Пісні, 16.00 Вес. пополудн. муз., 18.00 Нар. муз., 19.20 Військ. орх., 20.10, 21.00 Вес. муз. вечір, 22.30, 23.00, 24.00 Танк. муз.; БІЛГОРОД 22.20 Орх., 23.00 Розр. муз., 17.30 Танк. муз., 18.15, 19.0 Військ. орх., 23.25 Сонати Ліста; ВІДЕНЬ 14.00 Спів, 15.15 Конц. цитри, 19.25, 20.00 Вес. муз., 21.05, 22.00 Фестів. із Зальцбурга, Конц. Моцарта, 22.25, 23.00 Розр. муз.; ДАВТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Розр. муз., 19.00 Вальси; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 19.00, 20.40 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Мефістофель“ — оп. Бойто, 23.30, 24.00 Танк. муз.; МІНХЕН 14.25 Розр. муз., 15.20 Естр. форт. муз., 22.30, 23.00 Танк. — орх.; ПРАГА 16.05 Військ. орх., 17.05 Танк. муз., 17.50, 18.00 Робітн. пісні — хор, 19.35, 20.00 Вес. муз., 20.25, 21.00 Вес. муз. прогр., 22.35, 23.00 Танк. муз.; РАДІО ПАРІ 13.15, 19.40 Спів. і форт. речіт., 20.30 Двофорт. танк. муз., 23.30, 24.00 Танк. муз.; РИМ 17.15, Танк. муз., 20.40 Розр. муз., 21.30, 22.00 Конц. орх., 22.45, 23.00, 24.00 Танк. музика.

Неділя, 1. серпня 1937.

БЕРЛІН 14.00, 17.45, 18.00 Розр. музика, 15.00 Незвані опери; БІЛГОРОД 18.20 21.50 Нар. музика, 19.50, 20.00, 21.00 Орх. 22.20 Розр. музика, 23.00 Танк. музика; БУДАПЕШТ 15.50 Робітн. хор, 17.00 Циган. музика, 18.30, 19.00 Сальон. музика, 20.20, 21.00 „Два скупарі“ ком. оп. Гретрія, 22.00 Джез. музика, 22.50, 23.00 Скрипк. речит., 23.25 Циган. музика; ВІДЕНЬ 12.55 Камер. концерт, 15.45 Розр. концерт, 16.45 Муз. попурі, 18.00 Нар. капеля, 19.30 Радіоорх., 20.00, 21.00 Радіокапеля, 21.30, 22.00 Плити; 22.55, 23.00 Танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.30 Танк. музика, 18.15, 19.00 Гарні мельодії, 22.30, 23.00, 24.00 Танк. музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15, 18.00, 19.00 Симфон. концерт, 21.00, 22.00, 23.00 „Ромео й Юлія“ траг. з муз.; МІНХЕН 15.00 Розр. концерт, 20.00, 21.00 Веч. концерт, ПРАГА 12.20 „Словацька книжка“ опер. Пісканка, 16.20 Концерт з пл., 19.05 Військ. орх., 20.30 Скрипк. речіталь, 22.50, 23.00 Танк. музика; РАДІО ПАРІ 12.30, 13.45 Орх., 13.15, 20.15 Спів. речіталь, 14.45 Пісні, 17.00, 18.00 Легка музика, 18.45 Розр. музика, 19.30 Циган. квартет, 23.00, 24.00 Танк. музика; РИМ 17.15, 18.00, 19.00 „Арлекін“ опер. Кесія, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Мадам Батерфляй“ оп. Пучінія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 30. липня 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Муз. з пл., 7.00 Ран. ден., 7.10 Муз. з пл., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. ден., 12.15 Господ.-молоч. гутірка, 12.25 Орх., 14.00 Конц. бажань, 14.53 Наша прогр., 15.00 Конц. бажань, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Театр уяви: „Бджілка й її пригоди“ для молодших дітей, 16.30 Фрагм. з оперет. і вальси — орх., 17.10 Польські пісні і форт. твори, 17.50 „Дарабами по Черемоші“ — гутір., 18.00 Суспіль. гутірка, 18.05 Плити, 18.25 Актуаль. гутір., 18.40 Завтріш. прогр., 18.45 Льокаль. спорт. віст., 18.50 Актуаль. гутір., 19.00 Орх. воєн. маринарки, 19.40 Актуаль. гутір., 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Авдиц. для закорд. поляків, 20.45 Вечірн. ден., 20.55 Огляд хлібороб. преси, 21.05 Танк. муз. — орх. і солісти, в перерві 21.45 Літерат. новини, 22.50 Остан. вістки вечірн. ден., огляд преси і метеор. комунік., 23.00 Танк. муз. з пл., в перерві 23.10 Вірші промов — монольог, 24.00 Концерт орх.

Неділя, 1. серпня 1937.

8.00 Сигнал часу і пісня, 8.03 Ран. денник; 8.15 Авдиція для села; 9.00 Богослуження з Лодзі, після богосл. музика з пл., 10.45 Розр. концерт, в перерві 11.25 „Жертва“ скеч; 11.57 Сигнал часу; 12.03 Муз. ранок з Познаня; 13.00 Туристичні виволесн. перегони — гутірка; 13.10 Розр. музика; 14.40 Любов і економія — гумор.; 15.00 Авдиція для села; 16.00 Розр. концерт; 16.30 Плити; 17.00 Камер. театр уяви — „Розвід“ ком., 17.35 Плавацькі змагання, 18.00 Орх. і солісти, в перерві 18.55 Автом крізь сирій. пустиню, фейл., 20.00 Концерт солістів, 20.35 Льокаль. спорт. вістки, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 Павільон пісеньок, 21.40 Спорт. вістки, 21.41 Збір. спортові вістки, 22.00 Форт. речіталь, 22.30 Плити, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Танкова музика з плит.

БІРЖА.

Гроші.

Львів, дня 30. липня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·20, 89·38, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·50—5.27·00. Фльорени гол. 292·55—290·80, Франки фр. 19·97—19·72, Франки швайцарські 121·85—121·05, Фунти англ. 26·41—26·25, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 18·20—17·20, Кор. дан. 117·79—116·95, Кор. норв. 132·63—131·65, Корони шв. 136·08—135·10, Ліри італ. 24·20—23·00, Марки фінлянд. 11·68—11·20, Марки нім. 142·40 — 139·50, Шилінги австр. 99·20—98·60, Тель Авів 26·28—26·00, Марки нім. срібні 150·50 147·50

Акції.

Банк Польський 103·00, 102·50. Вугіль 22·00, 22·25, Ліпльоп 48·00.
Тенденція сильніша.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 55·75. 3 поз. інв. 1 ем. 68·00, 68·00, серія неност. 3 поз. інв. 2 ем. 67·00, серія 82·00, 4 прем. дол. 39·00, 39·25, 4 проц. консол. 56·50, 56·13, 56·50, два ост. дрібні.

Збіжжя.

Львів, дня 28. липня 1937

Пшениця одностайна черв.	26·00—26·25
Пшениця збірна червона	25·00—25·52
Пшениця одностайна біла	25·75—26·00
Пшениця збірна біла	24·75—25·00
Жито шт. I.	22·00—22·25
Жито шт. II.	21.75—22·00
Ячмінь паст.	18·75—19·00
Ріпак озим.	53·00—53·50
Мука пшен. разова до 0·95 %	28·50—28·75
Висівки житні	14·50—14·75
Висівки пшеничні грубі	15·25—15·75
Висівки пшеничні середні	15·00—15·25
Висівки пшеничні м'які	16·00—16·25

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 30. липня

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·80 зол.
молоко	15—16 сот
яйця	3·00—3·10 зол.

Тенденція на всі артикули вдержана.

Ширіть наш часопис!

Подяка.

По короткій недузі дня 23. VII. спочила вічним сном в санаторії Червоного Хреста у Львові в 48 р. життя довголітня вчителька в Буську Леонтина Білевич. Усім тим, що поспішили нам зі словами потіхи та співчуття і взяли участь у похороні, складаємо як найсердечнішу подяку. Зокрема ми вдячні за ласкаву участь о. О. Годуньковi та о. П. Козіцькому за ласкаве ведення похорону, дирекції дівочої школи в Буську, де покійна працювала, пані Я. Токаржевській та цілій делегації учительського збору, п-і д-р С. Парфанович за лікарську та моральну допомогу і хорові під орудою п. р. Купчинського.

Замічаємо, що похоронне заведення „Харіс“ та його директор п. М. Гальчак вив'язалися незвичайно тактовно та приязно зі своєї важкої задачі.

Львів, 28. VII. 1937.

Мати Ольга, сестри Анізія Калиневич і Ольга Марія Франко, брат Олександер, сестрінниці Віра і Ася та Рідня.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.25
1 мм. одношпальтовий в тексті і вісниках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винайми і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик.

Видає Видавнича Спілка „Діло“.

В друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.